

VIENYBĖ

Paveiksluotas Amerikos lietuvių savaitraštis

73 M. 34 N.

BROOKLYN, N. Y.

1959 M. RUGSĖJO (SEPTEMBER) 4 D.

Tel. APplegate 7-7257

KAINA 15 C

Dabar

JUOZAS TYSLIAVA

Kai milijonai vaikų, pirmą kartą peržengę mokyklos slenkstį, mokysis abėcėlės, mes pasitiksime ... Chruščiova.

Chruščiovas. Ką tai reiškia?

Rugsėjo 1 dieną suėjo 20 metų, kai prasidėjo pirmasis pasaulinis karas, bet valstybių galvos, savo kanceliarijų povergaliuose, tebejieško taikos recepto...

Ar tiems vaikams, kurie tik dabar pradėjo mokytis gyventi, niekas iš mokytojų nepasakys, kas jų laukia po kitų 20 metų, jeigu Chruščiovo vizitas Amerikoje ir Eisenhowerio revizitas Sovietų Sąjungoje baigsis tuo, kuo baigėsi visos kitos panašios valstybininkų kelionės?

Tuo tarpu, anot Aleksandro Bloko, "niet atvieta - tišina." (Nėr atsakymo - tyla).

Valstybininkai, lyg tie vaikai pradžios mokykloje, vis dar mokosi abėcėlės - vis dar nepajęgia suprasti, kad taikos receptas - tautų laisvė.

"Ar gyventi, ar mirti už tėvynę?" - Clevelando Dirvoje klausia profesorius Greimas iš Turkijos.

Būtinai reikia gyventi, profesoriau. Ypač, jeigu alga moka. Už tėvyne tegu miršta studentai.

Tik, man rodos, dėl to nereikėjo rašyti į Clevelandą. Kiekvienas Istambulo gatvėje sutiktas turkas galėjo atsakyti į tą klausimą.

"Tūkstančiai mirė, kad milijonai gyventų ir kurtų naująją Turkiją," kalbėjo Mustafa Kemal Paša Ataturkas, išvijęs graikus iš Konstantinopolio. Be to, Turkijos respublikos kūrėjas tada pašakė:

"Išdavikai, tai kaip medžių vabalai - jie naikina tą vietą, kurioje patys gyvena."

Beje, apie profesorių Greimą, kuris sako, kad Naujienoms ir Vienybei "smūgiai žemina juostos leidžiamai," yra gana geros nuomonės vilniškis Tėvynės Balsas.

Graikijoje prasidėjo naujas politinis sąjūdis, kuriam, atrodo, vadovaus gen. Grivas, buvęs Kipro salos sukilėlių vadas.

Tai reiškia, kad graikų visuomenės dalis nepatenkinta Londono, Atėnų ir Ankaros susitarimu Kipro salą paversti nepriklausoma respublika, ku-

(Nukelta į 4 psl.)

Nusikaltimų banga New Yorke

Dar niekad New Yorke, visoje šio didmiesčio istorijoje, nebuvo tiek daug vagysčių, apipilėsimų, užpuolimų ir nužudymų, kaip šiais pokario metais. Nėra tos valandos, kad čia neįvyktų keli stambesni nusikaltimai. Nenuostabu, kad pagaliau net gubernatorius susirūpino. Nekalbant jau apie merą, policijos komisierių ir kitas įstatymams vykdyti įtaigas. Net FBI viršininkas Hooveris atvyksta iš Washingtono...

Šiose nusikaltimų istorijose, kasdien mirgančiose New Yorko spaudos puslapiuose, tik retkarčiais pastebimos lietuviškos pavardės. Lietuvių, kurie dalyvautų tuose nusikaltimuose, beveik nėra. Bet tai nerūškia, kad vienas kitas iš lietuvių nenukentėtų dėl to.

Štai New Yorko spauda rašo, kaip praeitą antradienio ry-

tą (rugsėjo 2) vienoje kavinėje buvo sunkiai sužeistas Kazys Norkus, 31 metų, buvęs boksininkas. Buvo taip. Į Times Square kavinę atėjo jau sėdėjęs kalėjime už užpuolimo įvykdytą Manuel Trevisano ir pradėjo triukšmauti. Norkus, kuris toje kavinėje eina tvarkdario pareigas, triukšmą išmetė lauk. Tada banditas ištraukė revolverį ir du sykus šovė Norkui į vidurį. Banditas tuojuo buvo suimtas, bet Norkus ligoninėje kovoja su mirtimi.

Gubernatorius Rockefelleris, kuris kovai su tais nusikaltimais pasikvietė net FBI viršininką, sako, kad šį kartą yra reikalinga bendra talka visų: tėvų, bažnyčių, jaunimo klubų, mokyklų, policijos ir teismų.

Labiausiai New Yorkui įki-rėjo chuliganų karai gatvėse.

Kai kada tuose karuose dalyvauja itisi būriai merginų. Policijos žiniomis, New Yorke yra apie 5,000 tokių mušėikų, daugiausia 16 - 17 metų. Jie turi sudarę kovos būrius ir vieni kitus užpukinėja su peiliais, lazdomis, diržų sagtimis ir net žaunamais ginklais rankose. Dažnai būna užmuštų. Praitą sekmadienį vienoje New Yorko Zaidimo aikštėje buvo nudurti du septyniolikmečiai. Lietuvis, pavarde Vaznikaitis, vos spėjo pabėgti nuo tų užpuolėikų.

Atskridusį iš Londono prezidentą Eisenhowerį pasitiko prezidentas de Gaulle ir pusė milijono Paryžiaus gyventojų.

Bonnoje kalbama, kad Vakarų Vokietija rengiasi pakeisti savo politiką Sovietų Sąjungos ir jos satelitų atžvilgiu.

VIEŠUJE: Pabaltijo tautų atstovės, Aili Paal, estė, Eglė Zilionytė (viduryje) ir Vella Tobis, latvaitė, pila savo gimtųjų kraštų upių vandenis į katilą, kad paskiau, kartu su viso pasaulio upių vandenimis, susifungtų su Hudsono upe... Šiose simboliškoje iškilmėse dalyvavo Lietuvos Konsulas Vytautas Stašinskas, taip pat latviu ir estų atstovai.

J. Tysliavos, Jr. nuotrauka

MIRĖ DR. R. LEMKIN

Praeitą savaitę New Yorke nuo širdies smūgio mirė dr. Raphael Lemkin, 58 m. amžiaus, genocido termino ir paskiau Jungtinių Tautų priimtose konvencijos autorius. Veliolis buvo gimęs Lenkijoje, kurį laiką (kai Lenkiją okupavo naciai ir bolševikai) gyveno Lietuvoje. Dr. Lemkin glaudžiai bendradarbiavo su Amerikos Lietuvių Taryba ir kitomis tautinėmis grupėmis Amerikoje.

KALIFORNIJOS LIETUVIAI

LOS ANGELES, Cal. — Lietuvių Bendruomenės Los Angeles apylinkės vadovybės pastangos įgyti Lietuvių Namus įgauti konkretesnes formas: rugpjūčio 29 d. apylinkės pirmininko J. Ažuolaičio suauktas Bendruomenei piniginius pasižadėjimus davusių asmenų susirinkimas plačiai išdiskutavo reikalą ir pilnai pritarė iki šiol Bendruomenės vadovybės darytiems žygiams ta kryptimi. Tame susirinkime išrinktas komitetas, kurio užduotis bus varyti pirmyn visą akciją, kad Los Angeles lietuvių visuomenė turėtų "Lietuvių Namus," kuriuose neseimininkautų jokia partija, nežiūrint kaip suktomis skraistėmis ji dangstytųsi. Iš susirinkusiųjų, kuriuos galima pavadinti "šėrininkais," į komitetą išrinkti trys stambiai visuomeninkai: J. Uzdavinys, dr. G. Valančius ir A. Dabšys. Bendruomenės apylinkės valdyba prie tų trijų iš savo pusės deleguos du narius, kurie bus išrinkti artimiausioje valdybos posėdyje.

Gausiai susirinkę pasižadėjimų davėjai, pirminius bendro pobūdžio pasižadėjimus pakeitė naujais — "vekseliais." Be jokių didelių pastangų, be jokios aktyvesnės akcijos bendruomenininkai Lietuvių Namams jau turi surinkę artį 10,000 dolerių pasižadėjimų (tvirtų) ir "vekselių." Jų bendruomenininkų akciją labai teigiamai veikia Dirvos kandidatai ir "syptelėjimai." Po kiekvieno tokio tamsaus perliu-

ko pasirodymo Dirvoje, atsiranda vienas ar daugiau asmenų, anksčiau išpareigojusių Tautinių Namų Fondui, dabar tuos išpareigojimus pervedančius Bendruomenei. Po paskutinio Dirvos "šypsio" vienas asmuo Bendruomenės valdybai atidavė Tautinių Namų Fondo jam duotą (to asmens jau ir pasirašytą) 100 dolerių pasižadėjimą prašydamas kad tai būtų perrašyta Bendruomenei.

Kai "karas" prasideda kur nors laukuose — įprasta. Bet kai jis išsižiebja prie pat Viešpaties durų, net jo maldos namuose — keista. Bet taip yra Los Angeles. Iš tautinės lietuvių Sv. Kazimiero parapijos padarius (bažnytinės vyresnybės potvarkiu (tarptautinę — jaunesnės lietuvių ateivių kartos katalikiškųjų organizacijų vadovai tam potvarkiu smarkiai pasipriešino ir paskelbė tikrą "karą" bažnytinei vyresnybei įimant ir lietuvių tos parapijos, kleboną kun. J. Kučingį, kuris, jų tvirtinimu ir privedęs prie parapijos sutarptautinimo, nežiūrint, kad bažnyčia ir kiti parapijos pastatai įgyti daugiausia lietuvių aukomis. Šito "karo" "laimėjimai" jau matomi: aukos bažnyčioje labai sumažėjo, gi tos parapijos rengiama lietuvių diena, įvykusi rugpjūčio 30 d., turėjo labai mažo pasisekimo, nes jaunesnioji lietuvių katalikų karta joje organizuotai, beveik ir nedalyvavo. Visų nustebimui — kai patys katalikiškųjų organi-

zacijų vadai išėjo "karan" prieš lietuviškos parapijos sutarptautinimą — jos užtarėjų pusėn stojo dirvininkai. Bet kol kas dirvininkų balsas nuaidėjo dykumose...

Los Angeles lietuviai skautai, išnaudodami atostoginį sezoną, apie savaitę laiko stovyklavo Lacke Arrowhead apylinkės kalnuose. Stovykloms parinkta puiki vieta (apie 6,000 pėdų aukštyje) davė labai gražios progos Los Angeles didmiesčio gyventojams — lietuviams skautams ir skautėms — atsigaivinti gamtoje. Iš viso dalyvavo net 55 skautai ir skautės. Bendru stovyklų viršininku buvo Mikas Naujokaitis. Skautų stovyklos vadove buvo Birutė Reivydaitė, berniukų — Rimtautas Dabšys.

Los Angeles lietuviai, atrodo, po kurio laiko turės dar vieną lietuvišką radijo valandėlę. Grupė asmenų veda derybas su įvairiomis radijo stotimis dėl laiko ir kainos lietuviškai programai. Norima, kad ši lietuvių valandėlė būtų transliuojama iš galingos radijo stoties, kad ji būtų girdima ne tik višiesiems Los Angeles lietuviams,

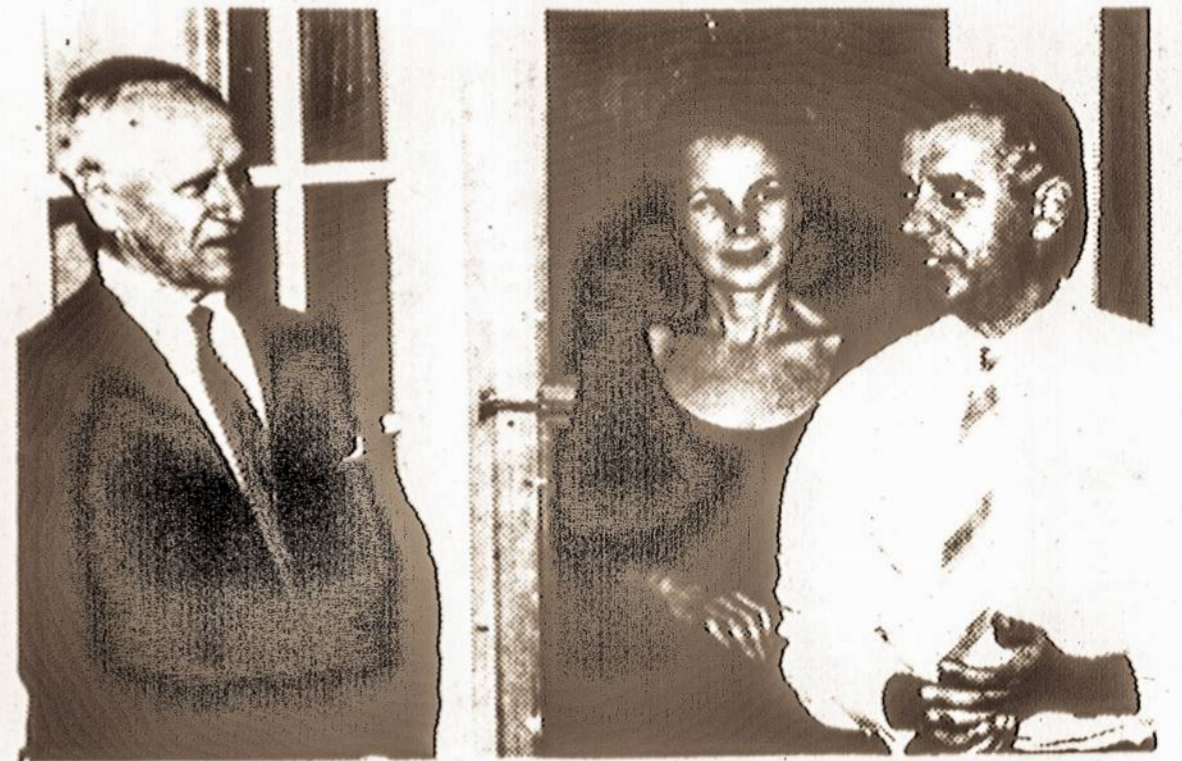
Lietuviškas filmas

LOS ANGELES, Calif. — Puikaus lietuviško filmo premjera įvyko rugpjūčio 15 d. Los Angeles, Calif. Filmo vardas: LIETUVA — EUROPOS NUGALĖTOJA. Filmo žodinis redaktorius — Algirdas Gustaitis, filmo redaktorius — Povilas Jasiukonis. Filmas garšinis, istorinis. Žiūrėjusiems paliko puikų įspūdį.

Žiūrėjusių nuotakai pavaižduoti tinka prof. Viktoro Biržiško jautrus pareiškimas jauniems režisioriams: "Aš savo gyvenime labai nedaug kam statydavau gerus pažymius. Tačiau jūsų filmas praboka bet kokias mano viltis ir kaip niekad savo gyvenime jums parašau penkis su pliusu."

Girdėti, tariamasi dėl to filmo rodyti visose lietuvių kolonijose JAV, Pietu Amerikoje ir kitur.

Mačiusiųjų nuomone, tai esąs pirmasis tikrai lietuviškas, pavyzdinai paruoštas filmas. Jis tinka visų pakraipų žmonėms. Lietuviškumui pakreips daugelį jaunųjų lietuvių, gimusių ir augusių svietimuose kraštuose. Kor.

Buvęs Kauno, Vilniaus ir Detroito universitetų profesorius daktaras Pranas Padalis atsisveikino su Washingtono lietuvių ir išvyko į Phoenix, Arizona, kur jis nuo mokslo metų pradžios pradeda skaityti paskaitas Arizona Valstybiniame Universitete. Iš kairės į dešinę: Lietuvos pasiuntinys Washingtono Juozas Kajeckas, Padalienė ir dr. Pranas Padalis. Alda nuotrauka

bet ir toliau gyvenantiems. Pasirodo, kad didelio galingumo radijo stotys nelabai, arba ir visai neužinteresuotos lietuviška programa, su pasiteisinimu, kad čia gyvena "vos keli šimtai" lietuvių. Tačiau organizatoriai nenuleidžia rankų ir tyrinėja toliau, juo labiau, kad jokiems partiniams interesams netarnaujanti lietuviška radijo valandėlė pageidaujama ne tik daugelio pavienių asmenų, bet ir visos eilės organizacijų. Vos tik prasitarus apie tokios valandėlės organizavimą — gauta, pirmą pradžiai, 400 dolerių su pažadėjimu, po tokia suma skirti valandėlei ir keliais sekantiems metais. Atrodo, kad partiniams interesams netarnaujant valandėlei surinkti, jos išlaikymui, reikalingą pinigų sumą — nesudarys jokių sunkumų.

178-tą gimtadienį, rugsėjo 4 d., švenčia Los Angeles miestas, šiuo metu, be priemiesčių, skaitąs 2,435,300 gyventojų. 1781 m. rugsėjo m. 4 d. 44 meksikiečiai istempė savo palapines, čia sudarydami prietilį atžygiuojančią jų armiją. Todėl ir gimtadienis čia bus atšvęstas meksikiečių dainos, muzikos ir šokių ženkle. Na, la proga skaitytojams, toliau nuo Los Angeles, maža smulkmena: originalus Los Angeles miesto vardas yra šitoks — El Pueblo de Nuestra Señora La Reina de Los Angeles de Porciunkula. Tokiu vardu ši dabar puikų miestą prie Pacifiko pakrūstijo jo pirmieji gyventojai prieš 178 metus.

• Komunistų partizanai Laos karalystėje vėl užėmė 80 kilometrų.

Trečiokas Agency

SENIAUSIA LIETUVIŠKA AGENTŪRA

- KELIONĖS — visokiomis susisiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Įvairiausios ekskursijos. Sudaromi ir tvirtinami imigracijos bei kelionių dokumentai.
- PINIGAI — su pilnu užtikrinimu siunčiami į visas pasaulio kraštus, įskaitant ir rusų okupuotus. Persiuntimas į Lietuvą iki \$300 kainuoja \$1.65. Už \$1 išmoka 10 rublių.
- APDRAUDA — visokiausias rūšies sutvarkoma per geriausias ir tvirtiausias kompanijas.
- NUOSAVYBIŲ — pirkimo, pardavimo ir finansavimo reikalais sąžiningas patarnavimas.
- FEDERALINIŲ MOKESČIŲ — Income Tax — paruošimas.

ALBINAS ir KAZYS TREČIOKAI
311 WALNUT STREET, NEWARK, N. J.
Telefonas: Market 2-4867

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave.,

Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

Joseph Andrusis Insurance

Perkant — parduodant namus, ar išnuomojant butus, įvairiausiais apdraudos reikalais, federalinių ir valstybinių taksų (Income Tax) užpildyti, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders),

KREIPTIS

HAVEN REALTY

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.

Telefonas: Virginia 7-4477

Kasdien 9 val. ryto iki 9 val. vak.
Sekmadieniais 1 val. p. p. iki 5 val. vak.

AR NEPERMOKATE už savo automobilio apdraudą?

VIRŠ 21,000,000 AUTOMOBILIŲ SAVININKŲ MOKA DAUGIAU, NEGU REIKALINGA.

Jei tik Jūsų vairavimo rekordas yra geras,

Jūs esate kvalifikuojas:

DIDELIAM APDRAUDOS SUTAUPYMIUI, GERESNEI SAVO APSAUGAI IR GREITESNIAI PATARNAVIMUI, REIKALAUJANT NUOSTOLIŲ ATLYGINIMO.

Kreipkitės:

Albert F. Peters

(PETRAUSKAS)

APDRAUDOS SPECIALISTAS

116-55 Queens Blvd., Forest Hills 75, N. Y.

Telefonas: Virginia 3-1477

NAMŲ ADRESAS:

106-53 95th Street, Ozone Park 17, N. Y.

Lietuviškoje Chicagoje

Chrusčiovas skaldo ir jungia

FRONTININKAI, TAUTININKAI IR BENDRUOMENĖ SUDARĖ ATSKIRĄ ORGANIZACIJĄ, KAD APĖJUS ALTĄ. RASTENININKAI IR PRAPUOLENIS, KURIE KOVODAMI DĖL ŠILTŲ VIETŲ VLIKE, JIEŠKOJO SVETIMŲJŲ TALKOS, DABAR RADO BENDRĄ KALBĄ. BARTKUS JAU VALGO UŽ ALTO PINIGUS. NAUJAS LIAUDININKŲ ŠAMOKSLAS PRIEŠ MYKOLĄ VAIDYLĄ. SUSIRGO DR. B. DIRMEIKIS. STASIUI BARUI UŽDRAUDĖ GIEDOTI LIETUVISKAI MARQUETE PARKO BAŽNYČIOJE.

Rugsėjo 12 d. Chicagos Orchestra Hall (3.000 vietų) šaukiamas įvairių tautų kilmės amerikiečių mitingas protestui prieš Chrusčiovo viešnagę pareikšti. Lietuvius šioje demonstracijoje atstovauja ne tik kagis ALTO skyrius, bet specialus "savanoriškas komitetas," kurio priešakyje stovi buvęs 1941 m. sukilimo prieš bolševikus nominalus vadas Leonas Prapuolenis. Tas komitetas savo įgaliojimus gavo iš bendruomenės Chicagos apygardos pirmininko J. Jasaičio rugpjūčio 25 d. sušaukto įvairių organizacijų pasitarimo vyčių salėje, kuriam pirmininkavo tautininkų atstovas inž. Jurkūnas, į kurį buvo atsilankęs ir tautininkų atstovas ALTO vykdomajame komitete inž. E. Bartkus. Reikia pastebėti, kad iki šiol lietuvius tokios rūšies dalykuose paprastai reprezentuodavo Altas, kuris tokiame reikale ir buvo įsteigtas. Prapuoleniui prieš porą metų atsiėkėlus į Chicago, lietuvių nuotaily demonstracijas pradėjo organizuoti "frontininkai," kurių iniciatyva buvo surengta keletas demonstracijų prieš sovietų ambasadorių M. Štikovą, Mikojaus ir pan. Su priešcru-

šioviniu mitingu Prapuolenis jau išėjo į atvirą konkurenciją ALTui ir, kas nuostabiausia, susilaukė tautininkų paramos. Nuostabu todėl, kad Prapuolenis yra tas pats Leonas, apie kurį V. Rastenis rašė tautininkų atstovui VLIKE Šidiškiui, prašydamas surinkti įvairios medžiagos, kurią galima būtų pateikti "atitinkamom įstaigom"... Tas Rastenio laiškas kaž kokią misterišku būdu pateko į viešumą ir savo laiku sukėlė nemažai triukšmo. Komentuodamas ta laišką frontininkų oficiozas I. Laisvę 1955 m. vasario mėn. nr. 5(42) rašė:

"(Rastenio) laiškas numato partinei kovai; (1) kasti po atskirais asmenimis ir juos likviduoti (kalbama Leoną likviduoti tarnybiškai); (2) tam reikalui šamokslas daromas organizuotas — turi pasidaruoti net keturių grupių "koordinantai" su tos rūšies specialistu; (3) asmens likvidavimą atlikti rankomis "talkininkų," kuriais čia suprantami svetimieji asmenys ar svetimos įstaigos, su kuriais tautininkų vadovybė turi ryšius."

Dabar Chrusčiovo vizito aktyvaizdoje Rastenio pakalikai

Chicagoje susijungia su tuo pačiu Leonu Prapuoleniu, kurio užimamos vietos VLIKE jie taip pavydėjo! Kaip gražu... jei kartu nebūtų kombinuojama pakenkti ne tiek Chrusčioviui, kiek ALTui frontininkų, tautininkų ir bendruomenės jungtinei naudai. Tiesa, ALTO "senukai" irgi ne be kaltės, kartais jie neparodo reikalingos iniciatyvos, kurią paglemžia kiti, aiškindami negalį pasireikšti ALTO siauruose rėmuose...

Beje, tautininkų atstovas ALTO vykd. komitete, matyt, norėdamas jam pakenkti, pradėjo... valgyti ir gerti už ALTO pinigus. Kaip VIENYBĖS skaitytojai jau žino, Vykd. Komitetas prieš posėdį paprastai už ALTO pinigus kiek užkanda. Bartkus tokiuose pasivašiniimuose atsisakydavo dalyvauti, stengdamasis pats sumokėti, tačiau rugpjūčio 14 d. posėdyje jis tos taktikos atsisakė. Kitas tautininkų atstovas ALTO valdyboje T. Blinstrubas atsakyti į hamletiską klausimą "to be or not to be" — valgyti ar nevalgyti už ALTO pinigus taip ir negavo progos. Pirmame valdybos posėdyje, kurią šalia ALT vykd. komiteto narių sudaro dar po vienas atstovas iš kiekvienos srovės, T. Blinstrubas atsisakė vaikų, antrame posėdyje savo nusistatymo jis pareikšti jau negalėjo dėl tos paprastos priežasties, kad vaikinai tik vykdomojo komiteto nariai, valdybos nariai posėdžiavo alkanai.

Grįžtant prie Chrusčiovo vizito, reikia pastebėti, kad kai kurių mūsų veikėjų tarpe VLIKO atsišaukimas ta proga ("juodasis rugsėjis") laikomas netaktišku mus priėmusios šalies atžvilgiu.

Chicagoje kalbama, kad liaudininkai savo suvažiavime Clevelande Labor Day savaitgalio proga atnaujins savo pa-

Carol Cheleden (kairėje) ir Judy McDonald, abi arfistės, rugsėjo 13, 14 ir 15 vakarais, koncertuos New Jersey pajurio rezorte, Ocean City. Koncertai vyks Music Pier. Pažymėtina, kad Carol Cheleden yra Kazio ir Onos Cheledenų, žinomų bankininkų, Philadelphia Liberty Federal prezidento ir viceprezidentės duktė. Carol, kuriai dabar 21 m., Chesnut Hill College studijuoja chemiją ir šį rudenį pradeda paskutiniuosius metus šioje mokslo šakoje. Arfą ji pamėgo iš mažens ir iš viso yra labai talentinga muzikė, kartą dirgavusi 100 asmenų ansambliui ir dūdų orkestrui. Ji buvo pakviesta, be to, į Bostoną ir ten, kaip solistė dalyvavo koncerte Arthur Fiedler diriguojant. Carol Cheleden ir Judy McDonald šią vasarą dalyvavo Knoxville, Tenn. Universiteto koncertuose.

stangas išviešpatauti Sandaros organizacijoje ir laikrastyje. Kaip žinia, liaudininkai apie tai svajoja per 10 metų, nuo pirmojo A. Devenienės vizito Vokietijos stovyklose, kur ji Sandarą pažadėjo liaudininkams kaip pažadėtąją žemę. Deja, Mykolas Vaidyla buvo ir liko kitos nuomonės ir nei laikraščio nei organizacijos liaudininkams neužleidžia. Clevelande būsia aptarti nauji kovos metodai.

Dr. Bronių Dirmeikį, 49 metų, buv. Lietuvos Aido vyr. redaktorių, o dabar MARGUČIO žurnalo red. ir radijo komentatorių, pereitą šeštadienį ištiko širdies smūgis. Ligonis taisosi dr. S. Biežio ir dr. S. Budrio priežiūroje.

Vadinamoje lietuviškoje

Gimimo Sv. Panelės Marquette Parko bažnyčios vargonininkas J. Giedraitis yra pagarsėjęs visoje lietuviškoje Chicagoje savo baisia neapykanta visam tam, kas yra lietuviška ir specialiai "dypukiška." Tai labai gerai žinoma visai eilei mūsų solistų, kurie per religines apeigas norėdavo pagiedoti lietuviška.

Paskutinis įvykis ilgoje incidentų grandinėje įvyko per Petro Petrušio laidotuves. Gedulingų pamaldų metu mūsų žinomas solistas Stasys Baras norėjo lietuviška pagiedoti populiarią Moniškos giesmę "O Visagali," tačiau vargonininkas Giedraitis pareiškė savo veto: "Tu čia man dypukiškai (suprask, lietuviška) nekrioksi!"

Įdomu, kad Stasys Baras tą pačią giesmę lietuviška yra dainavęs vienoje Romos bažnyčioje kardinolams klausant ir susilaukė iš jų komplimentų. Bet kas tinka Romoje, netinka lietuviška Chicagoje. Už bandymą lietuviška kreiptis į Poną Dievą čia sulauksi pagiežos. Zodi iš vargonininko, kurio muzikalinis išsilavinimas ir žinios yra apgailėtina žemo lygio. Nors dėl tokio elgesio jau daug kartų buvo kreiptasi į kleboną kan. A. Paškų-Paškauską, tačiau jokios pagalbos nesulaukta, be Giedraičio jis apsieiti negalys. Ne parapiečiams nugaltėti vargonininką!

1909

1959

STANDARD FEDERAL

Chicago's stipriausioji įstaiga

- Kodėl netaupyti stipriausioje ir saugiausioje taupymo įstaigoje, kurioje jau per pusę šimto metų lietuviai sėkmingai taupo?
- Kodėl neskolinti iš Standard Federal, kurioje daug sutaupysite?
- Duodam paskolas už 5% - 5½% pagal įmokėjimą.

JUSTIN MACKIEWICH, President

JUSTIN MACKIEWICH JR.,

Executive Vice-President

TURTAS \$70,000.00.00

ATSARGOS FONDAS \$6,087,682.00

VALANDOS: Kasdien, įskaitant šest. nuo 9 val. ryto iki 4 val. p. p. Ketvirtad. nuo 9 v. r. iki 8 v. v. Trec. visai neatidroma.

Standard Federal Savings

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

4192 ARCHER AVE., CHICAGO 32
Archer Ave. at Sacramento
PHONE: Virginia 7-1141

Didžiausia paminklų gamybos įmonė Chicagoje

SAINT CASIMIR MONUMENT CO.

HAROLD E. NELSON
Prezidentas3914 West 11th Street
CHICAGO, ILLINOIS
(Prie Sv. Kazimiero kapų)TELEFONAS:
BEDAcrest 3-6335
KALBA LIETUVISKAI

VIENYBĖ

LITHUANIAN WEEKLY
Established in 1886

Juozas Tysliava, Editor & Publisher, 192 Highland Blvd., Brooklyn 7, N. Y., Tel. APplegate 7-7257.
Vytautas Meskauskas, Associate Editor, 2625 S. Harvey, Berwyn, Ill. Tel. Ploneer 9-2588.

Entered as Second Class Matter October 23, 1907 at the Post Office of Brooklyn N. Y. Subscription Rates: USA, Canada and other countries \$7.00 for one year. Advertising rates on application.

DABAR

(Atkelta iš 1 psl.)

rios pirmuoju prezidentu, atrodo, turėtų būti arkivyskupas Makarios.

Bet graikų valstybės atstymo istorijoje tai nieko naujo. Kretos sala savo laiku taip pat buvo nepriklausoma, ir jai vadovavo Venizelos. Bet jau 1910 m. toje saloje gimęs Venizelos buvo visos Graikijos premjeras...

Su Kipro sala, kurią, beje, 1915 m. britai siūlė Graikijai už karo paskelbimą Vokietijai ir Austro Vengrijai, gali tas pat atsitikti.

Makarios, kaip ir Venizelos, yra Graikijos patriotas.

Prieš 20 metų (1939 m. rugsėjo 1 d.) Hitleris, kalbėdamas reichstage, pasakė:

"Aš vesiu jus į pergalę, o jei ne, tai į savo paties mirtį."

Akurat taip ir buvo. Nors, kiek tai liečia Lenkiją, nacių diktatorius, susitaręs su Stalinu, savo žodį tesėjo. Pasikartoję 1772 metų istorija: vokiečių ir rusų armijos vėl susitiko Lietuvos Brastoje...

Bet tai buvo Pirro pergalė. Šių pačių žodžių autorius tada rašė:

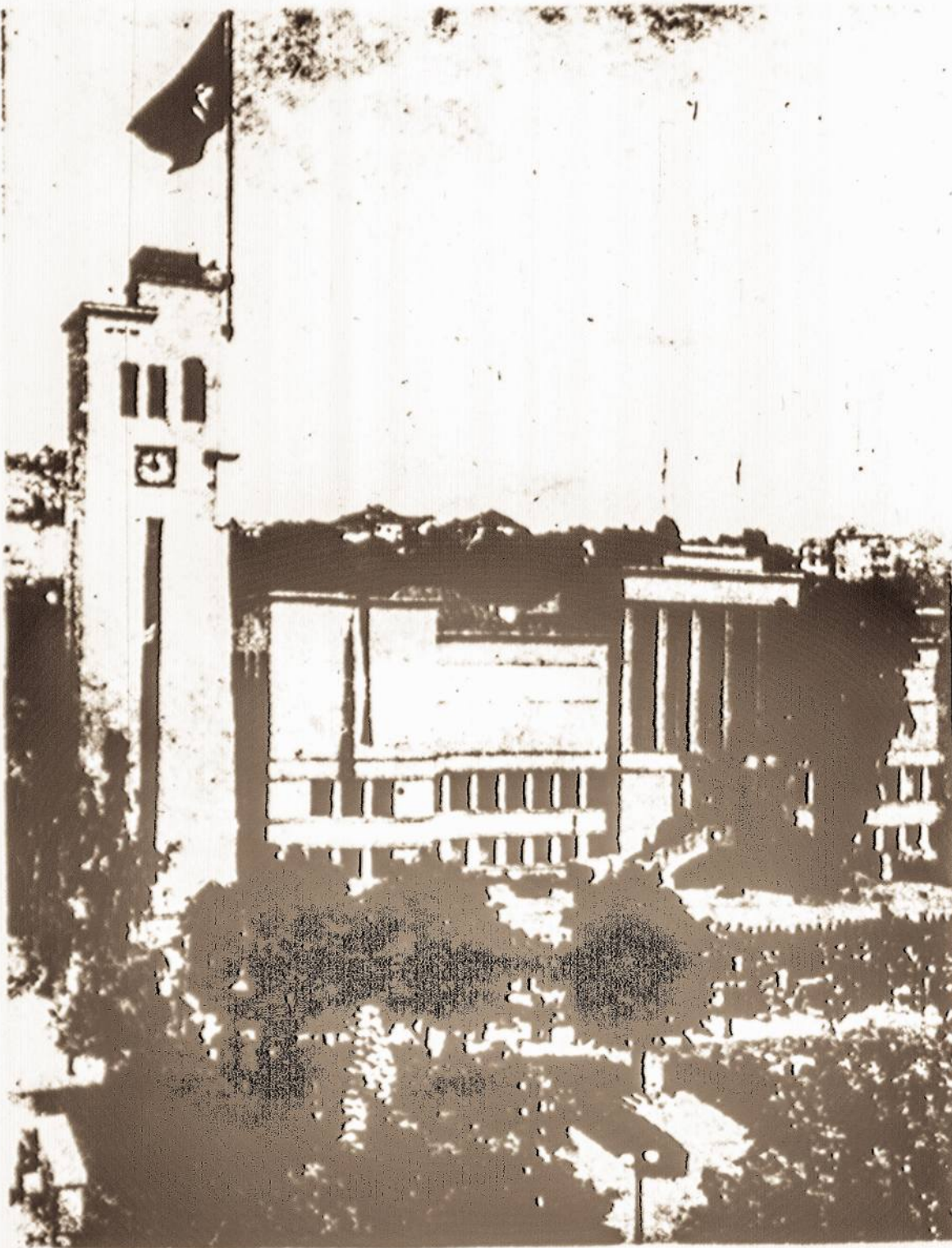
"Kad napoleoniškos Hitlerio ambicijos pagaliau bus sutramdytos, tai siveikas protas dėl to neabejoja. O gal sutartis su Stalinu Hitlerį išgelbės? Abejotina. Ar daug Napoleonui padėjo Aleksandras, su kuriuo jis buvo pasirašęs sutartį Tilžėje?"

Žodžiu, antrąjį pasaulinį karą, kuris savo girnose sumalė Lenkijos, Lietuvos ir kitų valstybių nepriklausomybę, šandien prisimename kaip košmarą.

Bet nesinori tikėti, kad istorija, sukūdamas savo ratą nuo Pirro iki Cezario, nuo Attilos iki Tamerlano, nuo Napoleono iki Hitlerio, staiga sustotų ties Chruščiovu:

Kai dėl Lenkijos, tai šių žodžių autorius, nepretenduodamas į pranašus, prieš 20 metų rašė:

"... Lenkijos valstybė vėl bus atstatyta. Šį kartą, be abejonės, ji bus be Vilniaus, gal būt žymiai mažesnė. Šį kartą gal būt ji bus ir be pony, keletą kartų ją prastvylusių."

Tai buvo anais laisvės laikais, kai Vytauto Didžiojo Muziejus sode kauniečiai švėsdavo Rugsėjo Aštuntosios šventę.

RUGSĖJO AŠTUNTOJI

JONAS MIŠKINIS

Laisvės metais švėsdami Tautos šventę, galėjome pasidžiaugti po ilgus šimtmečius trukusios kovos pasiekus laimėjimus, kuriems mūsų ainiai aukų nesigailėjo.

Dabar Lietuva pavergta sunkios okupacijos, žymiai jos gyventojų daliai esant išblaškymai Sibiro taigose, kitai — atsidūrusiai laisvuose kraštuose — Tautos šventė negali kelti tų giedrių nuotaikų, kokias ji vedavo laisvės metais.

Todėl Rugsėjo 8-ji tenka minėti nepaprastomis aplinkybėmis. Lietuvoje, tiek kitur gyvenantiems lietuviams neleidžia kiek daugiau laiko ir jėgų skirti savo Tautos šventės išorinėms iškilinėms, kurių metu galėtume parodyti savo džiaugsmą Tėvynei Lietuvai. Tačiau turime atminti, kad tautos šventės turinys ir prasmė glūdi ne vien išorinėse iškilinėse. Tos vertybės turi glūdėti mūsų širdyse ir sąmonėje.

Tautos šventės proga žvilgtelėkime į lietuvių tautos nueitą golgotinį kelią, kol ji pasiekė laisvės. Lietuva nuo amžių gilumos, kai tik ji išsikūrė Baltijos pajūryje, tuojau buvo pradėta užpildinėti kaimynų, bejieskančių erdvės rytuose. Po krikščionybės priedanga Lietuva buvo užpildinėjama ir naikinama jos gyventojai, kurie dievybę matė išsklėnijusią juos supančioje gamtoje. Ilgų užpildinėjimų pasekoje lietuviai priėmė krikščionybę, bet tai ne perdaugiausiai jiems padėjo.

Unija su lenkais, sekusi po Vytauto Didžiojo mirties, kas reiškė Lietuvos nykimo etapą. Lenkų klastos pasekoje Vytautas Didysis buvo sutrukdytas vaini-

kuotis Lietuvos karaliumi. Vėlesnio meto Lietuvos valdovai nusigrąžę nuo savo tautos, jos ateitį klaidingai matydami sąjungoje su Lenkija. Šis nusigrąžimas nuo savo tautos vėliau buvo apmokėtas padalinimu, sekusiu visišku Lietuvos valstybės sunaikinimu.

Ilgus metus trukusi caristinė okupacija norėjusi visiškai sunaikinti lietuvių tautą, tačiau žiauri spauda nepalaužė tautos sąmoningumo ir nenulopino jos laisvės siekimu.

Tie okupacijos metai gali būti akivaizdžiu, tikint į savo tautos sviesesni rytojų. Juk anais laikais, caristinės okupacijos tamsuose, taip pat buvo labai maža vilties dėl Lietuvos laisvės atgavimo ir nepriklausomybės prisikėlimo.

Kas mūsų tautos giliai išgauta ir išgyventa, blaškantis tarp vilties ir nusiminimo, tarp džiaugsmo ir liūdesio, kas mūsų kovoje įveikta ir padaryta, tai neišdildomai turi palikti mūsų sielose. Didieji tautos vaikų darbai yra dvasinių ir materialinių gerybių kapitalas, kurio procentais minta kartų kartos ir kurį jis paveldi, saugo ir didina. Tie darbai tai pagrindinis mūsų tautos lobynas. Didžiais žygiais, didžiais darbais tauta rašo sau istoriją. Iš jų semiamės sau galios, jais drąsinamės ir siekiame geresnės ateities.

Vytautas Didysis ir jo gdynė — lietuvių tautos genijaus aukščiausias laipsnis.

Todėl Tautos šventės proga turime būti tvirto tikėjimo savo tautos nedarumu. Po išgyventų sunkių okupacijų tauta vėl turės keltis laisvam ir nepriklausomam gyvenimui, ir tuo būtina rūpintis kiekvienam lietuviui, tikinčiam savo tautos ateitimi.

NAUJI LAIKAI

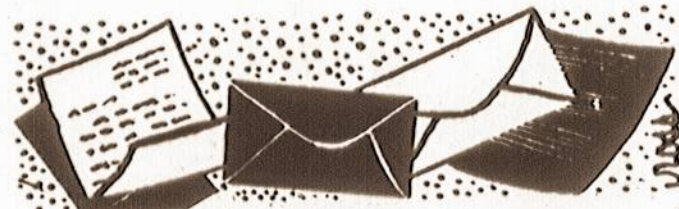
Kartok, pasauli, kaip kartojęs,
Kad praeties laikai kartojas.
Kartok faktus, kurie mus moko,
Kad nieks iš jų nepasimoko.

Bandyk ir vėl, kas jau bandyta:
Ir vėl šypsokis prieš bandytą.
Ir atgaivink Ženevos dvasią,
Kuri tau kartuvėmis gresia.

Keliauk, pasauli, tu į Jaltą
Ir tęsk politiką suvelta,
Kuri už kraują perka taiką,
Bet parsiuduoda už kapeiką.

Balys Favabalys

MUMS
RAŠO

Ar teisingas kelias vien Lietuvą išlaisvinti? Vargiai. Lietuva bus laisva, kai pasaulis bus laisvas. Vien atitraukus sovietų kariuomenę į 1937 metų sienas, istorija vėl kartosis. Politika yra ir kilnesnė ir pilnesnė. Reikia ir Didžiąją Rusiją ir Ukrainą, Gudiją ir kt. išlaisvinti. Todėl ir reikia Amerikai suglaudinti santykius su Rytu Europa, todėl ir reikalinga koegzistencija, o ne viską naikinantis karas. Karas iš viso nėra tinkama priemonė ginčui spresti, bet jį, atrodo, kardinolas Cushingas kaip tik siūlo. Jei nenori karo, turi derėtis, kalbėtis. Gerai, kad Nixonas nuvažiavo ir kad Chruščiovą pakvietė. Tik tegul nebijo jam į akis pasakyti teisybę. Tai svarbiausia.

Ir kardinolui Cushingui ir prel. Balkūnui ir VLIKui ir ALTui reikia patarti, kad jie būtų apdairesni, — nekiršintų ir neverkšlentų. Išsiokėliu jau ir taip yra. Amerikai reikia padėti, o ne kenkti arba rodyti jos politikos neišmanymą bei savo siaurą egoizmą — išlaisvinkit mus, o kitus ne!

A. IGNAITIS
Brooklyn, N. Y.

Nei VLIKas, nei ALTas, nei prel. Balkūnas (Conference of Americans of Central and Eastern European Descent) niekad nereikalavo tik vieną Lietuvą išlaisvinti — Vienybės Red.

Siūsdamas savo prenumeratą, noriu parašyti keletą žodžių. Gerai, kad pakeidote tautininkų "rabiną" — jis to tikrai yra vertas. Tūkstančiai lietuvių buvo vežami į Sibirą. Tik reikėjo būti šauliu, arba priklausyti jaunlietuviams bei tautininkams. Mažiausia bausmė — 8 metai. Tas pats buvo ir už priklausymą valstiečiams liaudininkams, socialdemokra-

mam gyvenimui, ir tuo būtina rūpintis kiekvienam lietuviui, tikinčiam savo tautos ateitimi.

tams arba krikščionims demokratams. Man teko sėdėti Marijampolės kalėjime. Niekas negrižo atgal į Lietuvą, išvežtas į Maskvos kalėjimą. Nepražino jokiems "papildomiems" tardymams nei Voldemaro, nei Sliesoraičio, nei Stulginskio, nei Bistro, nei kitų partijų vadovų. Jie, matyt, buvo pasirinkę mirti arba kentėti Sibire, negu bendradarbiauti su komunistiniu priešu. Pavyzdžiui, majoras Tomkus nusižudė Kauno kalėjime, matydamas, kad neiškęs kankinimų ir turės išduoti draugus bei bendradarbius. Kam Rastenį grąžino atgal į Lietuvą, aišku iš jo paskelbtų spaudoje, parodymų. Bravo, kad nepabijote nustoti vieno kito fanatiškai galvojančio prenumeratoriaus. Visi sveikiai galvojančieji tautiečiai yra su jumis. J. S. Manchester, Conn.

Dirva, siekdama bet kuria kaina atstatyti "Talkos" vado Vinco Rastenio pašlijusią garbę dėl tarybinėje spaudoje pasirodžiusių jo parodymų, duotų NKV, ir Vienybės bei Naujienu peritektų mūsų visuomenei, atgręžė prieš tuos laikraščius savo sunkiausiają artileriją asmeny Br. Railos. Girdi, kuriems galams Vienybė ir Naujienos apie tai prasižiojo, bevelydamos praleisti nemačiomis, kaip padarė Dirva. Bet, matyt, Dirvai paaiškėjo, kad V. Rastenio garbė vis dar lieka neatstatyta. Kad apšvarintų "Talką," pasikvietė į talką prof. Alg. Greimą.

Pastarasis Dirvos 65 numeris ir užpleškino Vienybei ir Naujienoms savo straispniui: "Ar gyventi, ar mirti už tėvynę?", išdidžiai ir profesoriškai atsakydamas "gyventi!" Mat, V. Rastenis savo pasikalbėjime su Darbininko bendradarbiu pripažinęs, kad parodymus NKV davęs be prievartos, savo gera valia, ir patį savarankiškai juos surašęs. Visa tai padaręs siekdamas užvilktinti savo bylos (Nukelta į 5 psl.)

VIRSUJE: Buenos Aies Lie-
tuvų Klube rugpiūčio 17 d.
chicagiečiui Dan Kuraičiui su-
ruoštų pagerbtuvių dalyvių da-
lis. Be šaunios vakarienės,
buvo parodytos D. Kuraičio
pagamintos filmos iš abiejų
geležinės uždangos pusių.
Sėdi (iš kairės): Morkūnienė,
Čikštienė, Zavickienė, kleho-
nas prof. J. Duoba, M. Kupre-
vičienė (pianisto ir smuikinin-
kės motina), O. G. Ožinskienė
(vakaro šeimininkė), Dan Ku-
raitis, Bukevičienė, Kairienė.
Bukevičiūtė, Kullionytė, Mi-
siūnienė, Gen. T. Daukantas,
filmininkas J. Gilvydis ir dail.
R. Kuprevičius. Stovi (iš kai-
rės): Norkaičiai, Balčiūnai, V.
Misiūnas, St. Čekauskas, J.
Zavickas, L. C. pirm. St. Džiū-
gis, B. Survila, A. Misiūnas,
inž. J. ir J. P. Čekanauskai,
J. Povilauskas, G. Bukevičiū-
tė, A. Kairys, E. K. Čekaus-
kienė, J. Čikštas, A. Rinke-
vičius, Agutė Povilauskienė,
A. L. Balso štabas, inž. J.
Bukevičius, žurnalistas L.
Kančauskas su šeima, E. But-
keraičiai ir kt.

A. Kirstuko nuotrauka

Mums rašo

(Atkelta iš 4 psl.)

eigą, kad nepatekus į darbo stovyklą. Vadinas, prof. Greimo žodžiais betariant "gyventi už tėvynę."

Bet kaip tai galima suderinti su senovės Graikijos moralisto — Sokrato mokslu: vyras, iš kurio esti šiek tiek naudos, privalas atsižvelgti ne į pavojų tarp gyvybės ir mirties, o vien tik to žiūrėti, ar darydamas ką, elgiasi teisingai ar neteisingai ir ar jo darbai su tinka su tauraus ar netaurais vyro vardu." (Vertimas prof. Šilkarskio).

Sakykite, ko būtų verta tauta, kurios visi vyrai, užuot stotų į kovą su priešu už savo šalies laisvę, pasirinktų V. Rastenio nueitą kelią ir prof. Greimo su didžiausių patosu užgirtą?

Žinoma, jei V. Rastenis būtų buvęs koks nors pašlemėkas, o ne Lietuvos Tautininkų Sąjungos Vvriausios Valdybos Generalinis sekretorius, į tokia jo pasirinktą taktiką būtų galima pažiūrėti pro pirštus.

Bet kas žino kaip Greimui atsakytų žuvusieji kovose už šalies laisvę, kurių nuopelnas tėvynei prof. Greimas vienu sakiniu nubraukė į šiukšlyną? Ir skaudu ir griaudu turint tokią profesorių!

J. RŪDUPIS

Kadaise Vienybėje Bronys Raila rašytoją Vincą Krėvę pavadino "lietuvišku Lavaliu." Vėliau, rodos Margutyje, jis labai įžūliai kritikavo generolą Stasi Rašteki. Ir tai vis už bendradarbiavimą su bolševikais. Bet neabejotinai su bolševikais bendradarbiavusių Vincą Rastenį jis pateisina... O gal dabar, apsigalvojęs, Bronys Raila rengiasi pateisinti ir Krėvę su Raštikiu?

A. J.

Philadelphia, Pa.

MAŽOJO RAŠEJO ATSIMINIMAI

Antanas Burba - Kurelaitis

IŠ MANO JAUNYSTĖS LAIKŲ

(Tęsinys)

Paaugęs, buvau darbininkas. Iš Ražaičių kaimo Jono Kašinsko, kuris su savo tėvu, geru meistru, statydavo net bažnyčias, pramokau meistrytės ir dailidės amato. Galėjau iš rąstų sukrauti ne tik sienas, bet atlikti ir visą namo statydarystę. Su tuo Jonu mudu eidavom padirbėti į kitus kaimus. Papuvusiai pamatais trobas iškeldavom ir idėdavom naujus pamatus. Nueidavom ir į Raseinių miestą; ten dirbdavom langus, duris.

Būdamas 17-kos metų, pramokau dar ir batsiuvystės. Kaip ir kriaučiai, šiaučiai seniau vaikščiodavo po kaimus. Siūdami batus, su savo meistru Karkonu (jis buvo neženotas, neturėjo nė savo trobelės), nueidavom iki Prūsų sienos. Vis siūdavom pas didelius ūkininkus, kur daug šeimos.

Kartą paprūšėje siuvome pas Girdzijauską. Aštuonios mergos verpia jo troboje. Jis turėjo dar ir kitą dvariuką — Šauklius.

Pas jį buvo didelis šuo. Kai jis troboje užsmardina, baisu. Užpykęs, kai drožiau jam pačengočiu (batsiuvų vartojamu tokiu diržu padams prikalti: ant kelių pasidedi batus, jį priverži tu diržu, o kitą diržo galą apačioje prisimini koja — tada jau batus ant kelių gerai laikosi), tai tas šuo, ar jam tada buvo sugedę viduriai ar kas, paleido toki "sūvi", kad apdergė (apriedė) mano meistrą ir iškūrė lauk.

Mums ten besiuvant, buvo dar toks atsitikimas. Ateidavo pas Girdzijauskus pašnekėti toks Mačiulis, subūdęs žmogus, mažai jis turėjo žemės. Kai laikas samdinams valgyti, tai

ir jam duoda pavalgyti; kai kada jis čia ir nakvodavo. Kartą, nakčia atsikėlęs, pridėjo į katilą mėsos, užkūrė ugnį ir verda. Ryto metą kelia kitus valgyti. Kur kaulas buvo išlindęs iš vandens, ten palikęs nevirtas. Tai pastebėjo kitas žmogus, nebylys, Girdzijausko bernas, kuriam taip pat, tur būt, buvo ne visi namie. Mačiulis išbėgo. O tas bernas jį vijosi. Parėjęs, rodo, kad medis puolė ir užmušė Mačiulį. O jis pats užmušė. Bet ką tu jam darysi, kad jis nepilno proto.

Vienais metais, padirbė iki Velykų, parėjom su Karkonu namo. Brolis tuo tarpu buvo išvažiavęs į Ameriką. Tėvas man sako:

— Vaike, daugiau negali eiti. Turi likti namie. Kas dirbs žemę?

Tėvas jautėsi, kad ilgai negyvens. Buvo numatęs mane palikti gaspadorium. Vesdavosi į laukus, mokė, kaip sėti. Kai tėvas mirė, dar nebuvau išėjęs į kariuomenę, buvau kokių 18-kos metų.

— Kol vyras buvo gyvas, tu valgei duoną, o prie šito (naujojo šeimininko) tu nevalgysi, — taip kaimynai gsdino motiną.

Parėjusi namo, ji skundžiasi. Bet mano pasėti javai augo, kaip ir visu. Aš juos geriau pasėdavau, kaip pats tėvas, kurio viena ranka buvo sužeista — menkai galėjo berti grūdus į žemę.

Tapau pilnu gaspadorium. Nieko negiliau nė kaimynai, kurie užaugino vaikus, bet šie nemokėjo sėti. Kas ką sakė, daugiau nieko netikėjau. Iki 20-ties metų negėriau jokių svaigalų. Tik tą metą, kai

reikėjo eiti į kariuomenę, iš susirūpinimo išsigėrdavau.

Jei vėliau, užaugus jaunesniems broliams, tėviskėje būtų buvę negerai, būčiau galėjęs eiti gaspadorium į dvarą. Ūki galėjau gerai tvarkyti. Tokią vietą būčiau lengvai gavęs.

Bėdos su vagimis

Mano tėvas turėjo daug rūpestių dėl vagysčių. Gero arklio pas mus nepalaikysi. Vieną kartą vagys nuvedė keturis mūsų arklius. Buvo padarytas naujas vežimas javams vežti — tą pavogė. Iš mano tėviskės vagys iš viso išvedė 8 arklius. Visas tas nelaimės praleidau dar vaikas būdamas. Užtat tėvas baisiai nekėsdavo vagių. Toks jau buvo jo būdas — vagims jis priešas.

O vagys ant mano tėvo pykdavo už tai, kad jis su tokiais Vizbarų kaimo Kaziu Ragaliaucku, kai tik sužinodavo, kad kur policija suėmė vagis, bėga į jų namus, jieško, ką jie pavogė. Per kratas abu buvo kaip ir pagalbinė policija. Dar tik ši ketina pas ką važiuoti, o jiedu jau vietoje.

Radęs balną ar pleškes, Ragaliauckas stveria ir nešasi namo. O tokių daiktų pas vagis visada būna. Taip Ragaliauckas prisitėmpė visokių pakinktų, bet jais savo arklių nekinkydavo. Ilgus metus joks svetimas žmogus neįeidavo į jo svirną. Buvo gudrus: kol gyveno, to turto jis nevertėjo, kad jo nepagautų su svetimais daiktais. Tik vis gabeno į svirną ir niekam jų nerodė. Jo vaikai pradėjo rėdyti arklius, kai jis mirė.

Gi mano tėvas buvo labai

teisingas, neimdavo jokio daikto.

Mąščiau, kaip čia tėvą apsaugoti nuo vagių. Tariau: kai pamatysiu kur vagį, tai persausiu. Bet man, jaunam vaikui, draudė turėti šautuvą.

Už kokių 3 varstų nuo mūsų viensėdy gyveno ūkininkas Kareiva, gudrus žmogus. Viskas jam buvo įdomu. Pro akis nepraleido nieko, kas gali būti reikalinga. Kartą, važiuodamas į miestą, sustojo prie karčiamos, palei vieskelį. Įėjus vidun, išgirdo ten esančius vyrus kalbant ir viens kitam prikišant klaidas:

— Tu vagis, — rėžia viešam. O tas atsikerta:

— Tu dar didesnis vagis!

— O tu iš Mankunckos voasties sarčiuką esi pavogęs ("Mankuncka volastis" vėliau buvo Girkaonio valsčius).

— Matyt, tarp savęs ginčijosi vagys, kurie, kaip paaiškėjo, buvo švogeriai. Kareiva buvo girdėjęs, kad kažkam Keryvų kaime buvo pavogtas arklys.

(Bus daugiau)

ANTRASIS PASAULINIS KARAS IR LIETUVA

Karą pradėjo Hitleris, tačiau ar jis nebuvo tik išvada iš susidariusios nepakenčiamos padėties?

Sunki Lenkijos atsakomybė. Nauji britų istorikų kaltinimai

Lygiai prieš 20 metų prasidėjo antras pasaulinis karas, ištyręs Lietuvą iš nepriklausomų valstybių tarpo. Formaliai kaltė už antrojo karo pradžią krinta ant Hitlerio, kuris buvo istorikams, kad tik karas — jėga — gali išspręsti visas Vokietijos problemas. Tai Hitleris pareiškė savo kariuomenės vadams jau 1937 m. lapkričio 5 d. Toliau (vykiai buvo logiškos to nutarimo išvados. Sekančiais metais, grasindamas karu, jis likvidavo Austriją, Čekoslovakiją, atsėmė Klaipėdos kraštą. 1939 m. kovo 15 d. jis užėmė Pragę, nepaisant to, kad 1938 m. spalio 1 d. Miuncheno sutartimi, jis buvo pasižadėjęs likusias Čekoslovakijos neliesti. Tuo sąjaukinta britų vyriausybė garantavo Lenkijos sienas, kas tačiau Hitlerio nepaveikė. Porą dienų po to — balandžio 4 d. jis įsakė wehrmachtui pasirosti karui su Lenkija, kuris turėjo prasidėti pirmą tinkamą dieną.

Beveik tuo pačiu laiku Kremliaus iniciatyva Maskvoje tarp sovietų ir britų-prancūzų prasidėjo derybų dėl vienos ar kitos rūšies taktikos prieš Hitlerį, sudarymo. Sovietai už dalyvavimą tokioje koalicijoje pareikalavo savo įtakos Rytų Europoje padidinimą, kas praktiškai reikštų jos atidavimą. Britų ir prancūzų garbei reikia konstatuoti, kad jie atsisakė prekiauti tuo, kas jiems nepriklausė. Tokių skrupulų tačiau neturėjo Hitleris. Rugsėjo 3 d. Hitlerio užsienio reikalų ministeris Joachimas von Ribbentropas paimformavo Molotovą apie Hitlerio norą peržiūrėti vokiečių sovietų santykius. "Nuo baltijos jūros iki Juodosios nėra tokios problemos, kuri negalėtų būti sutvarkyta mūsų bendram patenkinimui." Tai reikė pastūlymą pasidalyti visą tą "erdvę." Maskva rugsėjo 12 d. tą pasiūlymą priėmė. Tačiau Maskvos lėtumas Hitlerį erzino. Vokiečių kariuomenės štabas, kuris baigė pasirengimą konfliktui su Lenkija, laikėsi pažiūros, kad karas vėliausiai turi prasidėti rugsėjo 1 d., nes vėliau rudens liūtyš gali atimti visą motorizuotą vokiečių kariuomenės pranašumą. Vos tik gavęs Maskvos teigiamą atsakymą pradėti derybas, Hitleris jau rugsėjo 14 d. į Maskvą siunčia von Ribbentropą. Tartasi neilgai — naciai lengva širdimi atidavė tai kas jiems nepriklausė, Sovietų Sąjunga iš savo pusės Rytų Europos pasidalinimą pasiūlė užantspaudoti nepuolimo paktu. Hitleris nesitikėjo nieko geresnio. Rugsėjo 16 d. vokiečiai pasiūlė paktą pasirašyti rugsėjo 18 d. Ne tik siūlė, bet stačiai malda, nes rugsėjo 20 d. wehrmachtas jau turėjo būti pasirošęs pradėti žygį į Len-

kiją. Bet Stalinas siūlė nepuolimo paktą pasirašyti rugsėjo 26 ar 27 d. d. Dėl to Hitleris asmeniškai kreipėsi į Staliną prašydamas sutarties pasirašymą atlikti jau rugsėjo 22 ar vėliausiai 23 d. Stalinas sutiko su 23 diena.

Rugsėjo 22 d. D. Britanijos ministeris pirmininkas Chamberlainas pranešė Hitleriui, kad jo paktas su Stalinu nepanaikino britų garantijos Lenkijos sienoms. Rugsėjo 24 d. Hitleris, Ribbentropui jau pasirašius nepuolimo paktą su Stalinu, pasiūlė britų ambasadoriui Sir Nevile Hendersonui ir padarė jam, paskutinį pasiūlymą: susitvarkę su Lenkija, jis galės garantuoti Britų imperijos neliečiamumą. Britanijos atsakymas buvo paskelbtas sekančios dienos vakarą: ji pasirašė savitarpio pagalbos sutartį su Lenkija. Likusias rugsėjo m. dienas Hitleris išnaudojo tam, kad britams įrodžius, kad lenkai iš viso nenori jokių derybų ir jį stumė stumia į karą. Rugsėjo 29 d. jis skundėsi britų ambasadoriui Hendersonui, kad lenkai nenori su juo tartis. Jei būtų priešingai, jie tuojau turėtų atsistoti savo igaliojiniui. Rugsėjo 30 d. Lenkijos igaliojiniui neatvykus, — tai buvo praktiškai neįmanoma, — Hitleris perskaitė savo taikos sąlygas Hendersonui, bet taip greitai, kad tas negalėjo visko suprasti, bet ty sąlygų raštiniai negavo. Tos sąlygos galėjo sudaryti neblogą derybų pagrindą, ir britai iš savo pusės darė viską, kad lenkus privertus derėtis. Spaudimas buvo toks smarkus, kad lenkai rugsėjo 30 d. vakare sutiko derėtis su Hitleriu kaip "lygus

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

su lygiu," bet jau buvo vėlu, rugsėjo 31 d. Hitleris įsakė sekančią rytą pradėti karo žygį. Taip prasidėjo karas, kurio rezultatai yra gerai žinomi ir labai skaudūs. Mes nenorime jų dar kartą išskaičiuoti, bet kiek sustoti prie gilesnių priežasčių, kuriuos pvedė prie karo. Formaliai karą pradėjo Hitleris, bet ar jis būtų galėjęs įsiviešpatauti Vokietijoje, jei ne Versalio sutartis? Ar buvo protinga visa Vidurio ir Rytų Europą suskaldyti į daugiau ar mažiau smulkias valstybes, nesukuriant jokios organizacijos, kuri galėtų koordinuoti, de-

rinti jų ūkinius, politinius ir kultūrinius siekimus? Pagaliau net kyla klausimas, ar britai-prancūzai karo išvakarėse atsisakydami derėtis su sovietais dėl "naujos tvarkos" Rytų Europoje, pasielgė teisingai, nes karo išvadoje sovietai gavo, ką norėjo su tuo tik skirtumu, kad į jų vergovę pakliuvusios tautos yra daugiau nuvargusios, nes karo buvo gerokai apnaikintos?

Kai kuriuos atsakymus į tuos klausimus galime kiek išsiaiškinti iš peraitais metais Londone pasirodžiusios knygos "The Eve of War, 1939, Survey of International Affairs, 1939-1946, Edited by Arnold Toynbee and Veronica M. Toynbee. Issued under the auspices of the Royal Institute of International

Hitleris su savo leitenantais Lenkijos fronte.

O tuo tarpu Lietuvos sargybinis žvalgosi.

Sovietų motorizuoti daliniai atvyksta į Lenkiją.

Istorijos rašytojai

PAULIUS GAUBYS

(Tęsinys)

Vyrai apie jį kalbėjo trumpai:

— Tėvas, Mes žinome, jog tėvo vardas eina po motinos. Jis mums patiko iš pirmo žvilgsnio. Ką gi, mes buvome ne be savo rūpestių ir mums patiko širdis. O tą jis turėjo. Su mumis kalbėjosi ne taip, lyg mes būtume ten, prie pat žemės... Priderama pagarba ir žinojimas ko atėjome, pastatė mus į tikrą vietą. Vis dėlto jis buvo vadas ir, jei nereikalavo tuščių tampnymos, nerisikė, jog atsakinėdami galėjome žvilpauti ar spjaudytis. Kai kuriuose rado naujokystės, dargi savo mokomosios kuopos, draugus. — O! Ar aš gerai matau? — apžvelgęs atvykusius, leitenantas Narsutis susigriebė už galvos. Išskėtęs rankas, jis pašoko iš vietos, kad nugalėti astumą, kuris buvo tarp jo ir mūsų būrio šuoto, šarnuotais paau-

slais, stambaus ūgio vyro. Abu jie valandėlę negalėjo kalbėti. — Kur susitinkava, Juozapai. — Vėl pirmas prašneko vadas, spausdamas kieta šoriaus delną. Jis pažino savo seną būrininką Mintautą Juozapą, tą mūsų kaimo kalvį, kuris išeidamas sąsaraščiai žmonai pasakė: — Jeigu kas norės, tekalie — priekalo negaila; aš gi turiu skaitytis su prisaika. Žinokit, kieno neveltui buvus prisiekta. Taip, mes atsiminėme savo pareigą, kurią mums buvo uždėjusi mūsų žemė. Toji žemė, saule ir tarsi dangus, kuriuos pirmus pamatė mūsų akių šviesa prieš daugelį metų. Ar mus kas kaltins už tai? Ar mylėti savo Tėvynę yra nusikalėjimas? Ginti ją taip pat? Teatsako tie, kurie tariasi turį teisę teisingai sutvarkyti pasaulį, kaip yra su tais dalykais?

Nuginkluotų lenkų ginklai Varšuvos rūmų kieme.

Jeigu taip, — mes kalti. Neabėjojame. Paskutinėmis, netgi beviltiškomis dienomis mes tikėjome amžina savo žemės gyvybe. Mes taisėme ir rašėme istoriją... Mes norėjome pasakyti tik vieną vienintelį žodį, jog niekada gera valia niekam neatidavėm savo laisvės. Jeigu tai nusikalėjimas, tuomet velniop visos istorijos. Visų tautų ir visų žmonių. Ir kas belieka švento, pasakykite? Ką

mes turime gerbti, aukotis? Moterį? Žmogų? — Cha, cha, cha. — Tai yra laikinos vilionės, o aš jums sakau, kad tik-tai žemė yra amžina. Daugiau nieko. Mes visą laiką vengėme vietumos ir nesimažėme ne savo reikalus. Nemažai vargo turėjo Vokiečių Zandarai, gaudydami mūsų vyrus apsupdami bažnyčias, prekyvietes, įstai-gas. Mūsų buvo tvirtas susitari-mas: ne. Ir rudžiai ir visi ten stebėjosi mūsų vikrumu suktais. Kvailiukai. Jie nežinojo, kokia kaina buvome pasiekę tos vienybės. Dvi okupacijos buvo kažko daugiau išmokiusios, negu tai galėtų būti kur nors surašyta. Du žiaurūs laikotarpiai...

Istorinė apysaka

P. Tarasenka

KĖSTUČIUI SUGRIŽUS

Ir štai kartą po visą Lietuvą žaibu pasklido linksmas žinia: „Kėstutis sugrįžo!“ Dingo liudės, džiaugsmu ir viltimi sužibo visų akys, vyrai stipriau suspaudė rankose ginklus, dar didesniu ryžtu degė jų širdys. Ypač daug džiaugsmo Kėstučiui grįžus buvo Trakų pilyje, kur mylimo vyro ir tėvo liūdėjo kunigaikštienė Birutė su vaikais. Daugel naktų ji nemigo, daug ašarų išliejo, nerimaudama dėl Kėstučio likimo. Veltui ją ramino artimieji rūmų bajorai ir bajorės, bet ir patiemis buvo liūdna, tai nė Birutės negalėjo nuraminti. Su džiaugsmo ašaromis sutiko vyrą Birutė, prie tėvo supuolė vaikai. Džiaugėsi visa šeima. Pasisveikino Kėstutis su Birute ir vaikais, o paskui paėmė už rankos su juo drauge į menę atėjusį ir prie durų kukliai stovintį Alpą, pvedė jį prie Birutės ir tarė: — Miela mano Birute! Išauginome vaikų nemažai, bet štai tau dar vienas sūnus. Nepagalėk ir jam savo motiniškos globos ir meilės. Šis jaunuolis yra mano vaduotojas iš kryžiuočių nelaisvės. Aš jį tikru savo

sūnumi laikau, tai ir tu, Birute, jį sūnumi, o jūs, vaikai, broliu laikykite! — Eikš, mylimas sūnau! — ištiesė Alpai rankas Birutė. — Kaip aš tau, mielas vaikeli, už savo vyro ir vaikų tėvo išvadavimą dėkinga! Ir nepastebėjo Alpas, kaip atsidūrė Birutės glė-

byje. Pajutus nuoširdžią, seniai jau pamirštą motinišką meilę, Alpo vaizduotėje akimirksniu prabėgo visas vargingas jo gyvenimas, atbudo tikros ir tyros motiniškos meilės ūgesys, bet tuo metu jaunuolis visa širdimi pajuto, kad jį surado, kad baisūs pergyvenimai lyg sunkus slegiantis sapnas išnyko, ir Alpas tyliai, tyliai pravirkto džiaugsmo ašaromis, tvirtai prisiglaudamas prie Birutės. — Nurimk, mano mielas sūnau, nurimk! — ramino jį glamonėdama Birutė. Kelias dienas vaikai, artimieji rūmų bajorai, kariai ir tarnai sekiojo Kėstučių, klausinėdami apie jo vargus, patirtus kryžiuočių nelaisvėje ir bėgant. Ypač vaikai neudodavo tėvui ramybės. Kartą vakare, klausydama drauge su vaikais vyro pasakojimo apie pažadą nusistūti Jonušiui ir Danutei pirtį su beržinėmis vantomis, Birutė pastebėjo: — Ką tu, ką tu, Kėstuti? Ar ne gėda Jonušiui tokią menką dovaną siūsti? Juk jis kunigaikštis, valdovas. Dar įsijėisi! — Būk rami, neįsijėisi! Su meile širdyje tą dovaną siunčiu. O norėdamas ją dar pabranginti, seno lietuviško midaus statinę pridėsiu, kad būgti kuo po geros pertuvės užsigerti. Mūsų midus stipresnis už lenkišką. — Mesk juokus, Kėstuti! Geriau papasakok, kaip vaikaitis auga. Rudeniui įpusėjus Danutė žygūną at-

siuntė, rašė, kad jam jau dantukai kalasi. Ar besveikas? — Na, tas Piastų karalaitis jau tikras vyras, stipriai ant savo kojų stovi. Bus geras peštukas. Vos jį ant kelių pasisodinau, jis tuoj capt man už barzdos ir kad pradės jį draskyti. — Liaukis juokavęs. Geriau pasakyk, ar nesirengia Danutė su sūneliu pas mus į Trakus paviešėti. Tai būtų džiaugsmo! — Rengiasi, tikrai rengiasi. Jonušas tai kelionei jau ir vokišką vežimą nupirko. Na ir vežimas! Didu-mo sulig troba, oda aptrauktas, su langais, durimis, aštuonetu arklų kinkomas. To vežimo ratams tepti degutą padėjau ir aš degutdariams į pilį vežti. Manau, kad jo užteks iki Trakų. — O kada atvažiuos? — Matyt, vasarą. Jonušas Viznoje seimą šaukia, pats jame dalyvaus, Danutė su sūneliu drauge ima. Iš Viznos nepertoliausia ir iki Trakų! — Savo pažadą žentui Kėstutis išpildė tą pačią žiemą. Atsidedodamas uošviui, Jonušas, kuris gerai suprato sunkią Lietuvos padėtį, atsuntė keturias paraku šaunamas sunkias bombardas, gerą parako atsargą, o drauge ir patyrusį bombardierių čeką Joną.

Šiandieniniai Lietuvos sportininkai, naujoji lietuvių karta, kuri užaugo Maskvai komunizmą skiepijant.

FASKAS dėkoja New Yorko visuomenei

New Yorko ir apylinkės visuomenei, parodžiusiai mūsų krepšinio rinktinę savo pritarime bei paramą jos žygiams Pietų Amerikoje.

Visiems sveikintiems rinktinę banketo metu: Vice konsulai A. Simučiai, prel. J. Balkūnui, J. Šlepečiai, J. Tysliavai, V. Rasteniui, J. Audėnui, A. Andruliui ir SLA sekretoriui M. Vinikui (raštu), Amerikos Balso pareigūnui A. Petručiui iš Washingtono.

Krepšinio rinktinės vadovams: V. Adamkavičiui, P. Petručiui ir V. Grybauskui bei krepšinio rinktinės dalyviams, dalyvavusiems visose iškilmėse.

New Yorko ir Worcesterio sporto klubams: Lietuvių S.K., Lietuvių Atletų Klubui ir Wor-

cesterio Vyties S.K. vadovams ir sportininkams bei sportininkėms.

M. Kižytei, daug prisidėjusiai prie krepšinio rinktinės priėmimo programos įvykdymo.

L.S. Klubo pirmininkui A. Kynastui ir nariui A. Giedriui bei kitiems klubų nariams, prisidėjusiems savo darbu prie krepšinio sutikimo.

Arūnams, Biručiams, Endriukaičiams, Kiaunėms, Kli-giams, Mileriams, J. Nakutavičiui, Oslapams, Ramanauskams, Remėzams, Štoniams, Sirusams, Ulėnams ir Vilkutaičiams, globojusiems krepšinio rinktinės dalyvius, Ateities administracijai paaukojusiai apie 150 dol. vertės dovanų krepšinio rinkininkams, Tysliavams, suruo-

šusiems krepšinio rinktinę šaunų priėmimą Vienybės patalpo-se.

New Yorko spaudai: Vienybės išleidusiai net du numerius krepšinio sutikimo ženkle; Darbininkui gražiai paminėjusiam šį didįjį mūsų sportininkų žygi.

Lietuvos Atsiminimų Radijo programos direktoriui J. Stukui skyrusiam dovanai laiko krepšinio išvykos garsinimui.

Lietuvių Fizinio Auklėjimo ir Sporto Komitetas, New Yorke

Aukos krepšinio kelionei paremi

Los Anželėje veikęs Komitetas Amerikos Lietuvių Krepšinio Kelionei į Pietų Ameriką paremi savo darbą baigė. Visuomenei skelbia, kad minėtam tikslui aukų surinko 333 dol. 25 ct.

Stambesni aukotojai: A. Liet. Bendruomenės Los Angeles Apylinkė 30 dol., D. L. K. Birutės D-jos Los Angeles skyrius 20 dol., A. R. Katalikų Federacijos Los Angeles skyr. pirm. A. Kazlas 10 dol. Po 5 dol. aukavo: Lietuvių veteranų sąjungos "Ramovė" Los Angeles skyrius, S. Makarevičius, A. Latvėnas, P. Gustas, A. Puikūnas, A. Koverienė, Šv. Kazimiero parapijos kleb. kun. J. Kučingis, A. Gindulis, S. ir V. Tamulaičiai, V. Puikūnas, dr. J. Jurgilas, G. Valančius, O. Mackevičius, J. Dovydatienė, A. Skirius, P. Baltakis.

Kiti aukavo po mažiau. Daugiausiai aukų surinko Vanda Blinkienė, 40 dol.

Pinigai persiųsti centriniam sporto komitetui į Chicago. (lg)

Pietūs su kongresmanais

Kalifornijos lietuvių respublikonų abu vienetai drauge ruošia susitikimą ir pietus su kongresmanais, kurie yra jau parodę daug dėmesio Lietuvos bylos ir lietuvių reikalui. Tie pietūs įvyksta 1959 metų spalio 4 d., 2 val. po pietų Statler-Hilton viešbutyje, Los Angeles. Iki šiol jau yra pažadėję dalyvauti šie kongresmanai: Gordon McDonough Glenard Lipscomb ir Edgar Hiestand. Be minėtų, gali dar dalyvauti ir šie: H. Allen Smith, Joe Holt ir Craig Hosmer, Pietų kaina: \$4.00 asmeniui. Bilietus jau dabar galima išsigyti pas abu vienetų pirmininkus — Antaną Skiriu (9204 South Broadway, Los Angeles 3, Calif.; Plymouth 4-1377) ir Kazį Lukšį (501 — 21st Place, Santa Monica, Calif.; EXbrook 3-3571) ir visus kitus abiejų valdybų narius: L. Valiuką, dr. G. Valančių, R. Rimdžių, J. Jodelę, dr. R. Mason, Br. Budriūną, G. Rude-lij, A. Deringienę, dr. P. Pamataitį, B. Čiurlionį, J. Kojelį ir J. Truškauską.

Juozo Tininio išleistuvės

Juozas Tininis, Lietuvių Dienų žurnalo vienas iš redaktorių, išvyko rugpjūčio 24 d. į Heidelbergą, Vokietijoje, ruošti doktorato laipsniui. Pas dr. P. Raulinaitį, kur J. Tininis paskutiniu metu gyveno, rugpjūčio 22 d. jo artimieji suruošė jam išleistuves. Lietuvių Dienų vyr. red. ir poetas Bern. Brazdžionis tarė atsisveikinimo žodelį, perskaitydamas tai progai skirtą save humoristinį eilėrašį. Anot J. Tininio, maždaug po metų grįšias jau su daktaro laipsniu. Neseniai J.

Tininis priėmė ir Amerikos pilietybę. Iš profesijos J. Tininis yra lotynų kalbos mokytojas.

Remia Chester E. Wolfrum

Neseniai mirė didelis lietuvių draugas, Kalifornijos le-gislatūros narys Seth J. Johnson, 56-to distrikto assemblyman. Į jo vietą kandidatuoja keletas kandidatų. Iš jų visu rimčiausias ir pajėgiausias yra Chester E. Wolfrum, Los Angeles policijos kapitonas. Jo kandidatūrai remti sudaromas specialus lietuvių komitetas. Šitame distrikte yra daug lietuvių.

GUBERNATORIUS WILLIAMS DALYVAUS SUVAŽIAVIME

DETROIT, Mich. — Pirmajame JAV Lietuvių Bendruomenės visuotiniame suvažiavime, kuris įvyks rugsėjo 5 ir 6 Detroito, Sheraton-Cadillac viešbutyje, dalyvaus Michigano Gubernatorius G. Mennen Williams ir net trijų krašto valdybų pirmininkai. Tai Italijos Liet. Bendruomenės pirm. kun.

Vincas Mincevičius, Kanados — Vytautas Meilus ir Amerikos — Stasys Barzdukas. Kaip anksčiau buvo skelbta, dalyvaus ir Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkas Jonas Matulionis.

Dalyvaus trys kongresmanai

Jau trys kongresmanai, Martha W. Griffiths, August E. Johansen ir John D. Dingell, sutiko dalyvauti Bendruomenės suvažiavime.

Tikimasi, kad suvažiavimo bankete, kuris įvyks rugsėjo 6 d. 7 val. vak., dalyvaus bent 10 senatorių bei kongresmanų.

V. KUTKUS

Winter Garden Tavern Inc.

1883 MADISON STREET
BROOKLYN 27, N. Y.
(Ridgewood)

Tel. EVergreen 2-6440

Salė vestuvėms ir kitokioms pramogoms.

POLAIDOTUVINIAI PIETUS

Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

VYTAUTAS BELECKAS
Savininkas

MARY PAIAUIS

337 ST. NICHOLAS AVE.
(Ridgewood)

Kviečia visus atsilankyti, linksmai laiką praleisti ir su draugais sueiti.

RESTAURANT
BAR & GRILL
BROOKLYN, N. Y.

Phone: EVergreen 2-9141

Festival Restoranas ir Baras

VACYS STEPONIS, Savininkas

40 EAST 26TH STREET, NEW YORK CITY

Telefonas MU 3-2928

GERI PIETŪS IR VAKARIENĖ - JAUKUS BARAS

Salė vestuvėms, susirinkimams ir kitiems parengimams.
LIETUVIŠKIEMS SUĖJIMAMS NEMOKAMAI
Gali tilpti 200 žmonių. Mielai kiekvienas bus sutiktas.

Geras dalykas ateina

Padidintas dividendas

3 1/2% per metus

Pradedant 1959 M. SPALIO 1 D.
ir tęsiant patenkinamą uždarbį.

SKAICIUOJAMAS METŲ KETVIRČIAIS

Dividendai išmokami 4 kartus per metus
Pradėkite taupyti DABAR

THE *Kings County*
SAVINGS BANK

Incorporated 1860

z PATOGIOS ĮSTAIGOS:

125 Broadway prie Bedford Avenue
539 Eastern Parkway prie Nostrand Ave.
Member Federal Insurance Corporation

White Horse Tavern

PRANAS BRUČAS, Savininkas

BARAS, RESTORANAS IR SALE
DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

86-16 JAMAICA AVENUE

Woodhaven 21, N. Y.

Tel. Virginia 6-9519

Leonės Lukoševičienės netekus

Liūdna, kai gyvenimas baigiasi ten, kur jis turėtų tik prasidėti... Štai, pačiame amžiaus gražume užgeso Leonė Lukoševičienė. Užgeso gyvenimas, nepalikęs nei vieno tamšaus šešėlio, nes velionė mylėjo ir gerbė žmones, nei vieno jai nebuvo blogo. Švelni, taktiška, visada maloni, visada besišypsanti. Tokią ją matydavo New Yorko lietuviai visuose tautiniuose rengimuose, kurių ji niekad nepraleisdavo.

Nematė jos niekas tik triukšminguose restoranuose ar naktiniuose klubuose, nes jos meilė ir džiaugsmas buvo gamta. Ją žavėjo kalnai, ežerai ir ypač spalvingas Amerikos ruduo. Pasidžiaugti gamtos grožiu ir jį pažinti velionė Leonė su savo vyru dr. Henriku Lukoševičium apkeleavo tiek, kad tomis mylimomis galima būtų apjuosti du kartu visą žemės rutulį! Dar šią vasarą, prieš pat ligą, ji matė ir džiaugėsi Great Smokey kalnais, Blue Ridge skardžiais ir bedugnėmis bei Virginijos ir Tennessee kalnų panoramomis.

Kur tačiau ji bebūtų, iš visur jos mintys srido į vieną tašką. Nuo aukštų New Yorko dangoraižių (kur pačiam aukščiausiajam pasaulyje namė ji dirbo), nuo kalnų viršūnių ir net nuo ligoninės lovos jos širdies plakimai skriejo į švenčiausią jai vietą žemėje – Lietuvą. Atsiveikindama su šiuo pasauliu, Leonė prašė net palaidoti

Velionė Leonė Lukoševičienė

ją tautiniam lietuviškam kietume...

Klatinga liga nežinia iš kur ir kaip atėjusi pakirto jauną gyvenimą. Nieko nepadėjo desperatiškos artimųjų pastangos ir pati moderniškiausia medicina. Velionė iškentėjo nežmoniškų skausmų. Lankytojai negalėjo atsistebėti jos valios kietumu ir nepaprasta

kantrybe. Ne dažnai toks kilnus, pavyzdingas gyvenimas švystelėja pasaulyje. Kaip gaila ir graudu, kad toji šviesi žvaigždutė per greit, per greit užgeso.

VIRŠUJE: Leonės Lukoševičienės artimieji, draugai ir pažįstami St. Charles kapuose susirinkę atiduoti jai paskutinę pagarbą.

D. Šulaičio nuotrauka

Maistas tremtiniais Vokietijoje

Liepos-rugpjūčio mėnesiais nusiųsta ar buvo pakeliui į Vokietiją trys specialios Balfo siuntos laivais. Ten buvo 7,252 svarai rūbų, 54,000 sv. pieno miltelių ir 80,000 svarai miltų. Visų tų gėrybių vertė su pristatymu gerokai viršytų 25,000 dolerių arba 100,000 markių sumą. Paskirsčius, išvedžiuojus tremtiniams – nėra tai daug, atsimenant, kad tai yra trijų mėnesių davinys keliems tūkstančiams žmonių. Stipriau sušelpiti tremtinius Vokietijoje pinigais negalima, nes jų nėra pakankamai visoms individualioms siuntoms į Anapus apmokėti.

Kad taip Balfo skyriai šį rudenį labiau sukrustų, dosnių širdžių daugiau atsirastų, galima būtų ir reikėtų daugelį iš vargo stipriau gelbėti, sušelpiti.

• Indijos apsaugos ministeris Krishna Menon, didelis neutralumo su komunistinėmis valstybėmis šalininkas, ryšium su raudonosios Kinijos kariuomenės įsiveržimu į Indiją, turėjęs atsistatydinti, bet, premjero Nehru prašomas, paliko.

ŠALPOS REIKALAI

Neseniai Balfo Centro patalpose įvyko Balfo direktorių posėdis, kuriame dalyvavo beveik visi direktoriai arba jų pavaduotojai, bei visi revizijos komisijos nariai.

Vienos pilnos darbo dienos bėgyje buvo peržvelgta metinė Balfo veikla ir svarstyta įvairūs patobulinimai pagal revizijos komisijos sugestijas.

Sutarta 1960 metais šaukti jubiliejinį Balfo 15 metų veiklos seimą (dešimtąjį) Chicagoje, o sekantį direktorių posėdį nutarta kviesi 1960 m. kovo mėn.

Balfo įstatų komisija pradės studijuoti Balfo įstatus, kuriems pakeitimų sugestijas pateiks sekančiam direktorių posėdžiui ir dešimtam Balfo seimui.

Atvykdamas į direktorių posėdį Chicago Balfo Apskrities išdininkas ir Balfo direktorius p. Ign. Daukas atvežė 5 dol. Balfo šalpos reikalams.

ŠALPA AUSTRIJAI

Centro Valdība nutarė skirti Austrijoje esantiems lietuviams tremtiniais šelpiti 500 dol. Austrijoje šiuo metu bene pastoviam tremties vargūi išgyventi, liko kėliadesimt lietuvių, daugumoje vaikų, moterų ir ligonių. Jiems neįmanoma pasiūsti didesniais kiekiais nei rūbų nei maisto. Austrijoj likusiais ir ten vargstančiais lietuviams nuoširdžiai rūpinasi Balfo igaliotinis prel. K. Razminas.

VARGO MOKYKLOMS \$500

Balfo Centro Valdība, gavusi papildomų žinių apie lietuviškas Vargo Mokyklas Vokietijoje, joms remti paskyrė 500 dolerių. Vargo Mokykloms Vokietijoje šiuo metu rūpinasi žurnalistas ir V. Kr. B. Valdības narys p. Stepas Vykintas. Toms mokykloms visko trūksta, deja, Balfas negali viskuo aprūpinti. Pastarasis 500 dolerių paskirimas yra pati didžiausia Vargo Mokykloms šalpa nuo jų darbo pradžios.

LIETUVIŲ Piliečių Klubas

BARAS IR RESTORANAS

Lietuviškos gamybos pietūs, vakarienės ir užkandžiai

GERIAUSI GĖRIMAI PIGIAUSIOMIS KAINOMIS

Sales šokiams, vestuvėms ir kitokioms pramogoms prieinamomis kainomis. Lietuviškų organizacijų susirinkimų patalpos nemokamai.

SPAUDOS KIOSKAS

Visais reikalais kreipiamas į klubo reikalų vedėją KOSTĄ VAITAITĮ. Tel. EV 4-9672

280 UNION AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.

Visame New Yorke nerassite gražesnių ir patogesnių salių kaip

GRAND PARADISE

Ka nerengtumėte – koncertą, vestuves, prakalbas ar šokius – SALESE GALI TILPTI NUO 25 IKI 2000 DALYVIU.

L. MOLIN – REIKALŲ VEDEJAS

320 GRAND STREET BROOKLYN 11, N. Y.
Telefonas: EVERgreen 7-1123

SILVER BELL BAKING CO.

A. RADŽIŪNAS, Savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona ir pyragai vedybiniais ir kitokiems pokyliams.

Patarnavimas sąžiningas ir greitas.

36-40 STAGG STREET BROOKLYN 6, N. Y.
Tel. STagg 2-5938

MATTHEW MAZEIKA, Savininkas

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

80!15 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: VIRginia 9-3112

FIRE - AUTO - LIABILITY - BURGLARY - GLASS PLATE

ROBERT F. NARK

APDRAUDOS SPECIALISTAS

26 Court Street Brooklyn 1, N. Y.
MAIN 4-6400

700 Caroline Ave. N. Valley Stream, N. Y.
VALley Stream 5-0783

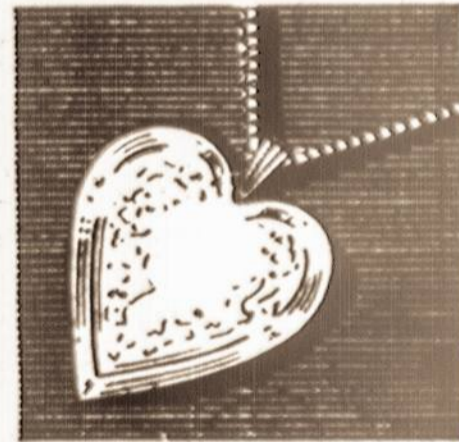
LIFE - HEALTH - ACC. HOUSEHOLD - COMPENSATION

TWICE Treasured!

GENUINE

Amber

GEM OF THE AGES

GINTARAS LIETUVOS AUKSAS

Įvairiausios gintarinės dovanos vyrams ir moterims prieinamomis kainomis. Užsakoma per paštą. AMBER GUILD LTD. 88-19 31st Avenue JACKSON HEIGHTS, N. Y.

Istorijos rašytojai

(Atkelta iš 7 psl.)

buvo ramus. Jis atgyje, kai pasikelia pėstininkas...

Linijos ėjo palei upę. Stačiais Ventos krantais. Mes buvome tarsi vabaliukai maži, iširausę po medžių šaknim. Viršum mūsų kvepėdamos užė liepos. Būta paties medonešio. Atsivertę pro jų šakas galėjome matyti žydrius dangaus lopinius. Vasaros dangaus...

Vakarais iš upės kabo rtkas ir mes turėjome gerai įtempti akis, ir sudvigubinti klausą. Priešingame krante buvo jie. Taigi, mus skyrė toks nedidelis tarpas. Tarpas ramiai tekančio vandens, kurio paviršium išsokdavo platis, kaip kultūvės, ešeriai ar raudės, pakraščių nendrynuose garsėjo laukinės antys. Iš pradžių negalėjome suprasti, jog čia galėtų būti frontas. Tikrai. Po perkūnais... Argi taip paprastai galėjo atrodyti mirties karalystė?

Ne, vis dėlto mes turėjome būti toliau. Tai būtų buvę per daug arti. Bet taip buvo.

Nugara atsirėmęs į apkasų kraštą, maščiau:

— Štai kodėl čia tekėjusi sitoji upė... Tarytum labai seniai buvę numatyta laikas, kai mekas nebesulaikys iš rytų besiveržiančios lavos. Tuomet atskubės iš laukų artojai ramūs nepajudinamai pastoti kelio. Ir tai yra dabar. Na, žinoma, jos amžius skaičiuotinas tūkstantmečiais, bet žiūrėkite, tiek metų dėl to tekėjusi. Ir tik dėl to.

— Kas ją galėtų pereiti? — galvojau, — kai mes uždainuotim iš tų aukštumų.

Aš tuomet buvau stiprus. Manyje degė nenugalima ugnis, ir karšta. Gal būtų tokia liepsnojanti ir šviesi, kaip ana danguje. Aš galėjau didžiulis tikėjimu. Tikėjimu jokiems li-

Įvairių tautų ir rasų atstovės Hudsono sukakties minėjimo iškilmėse, prie Hudsono upės New Yorke. Lietuvą atstovavusi Eglė Zilionytė stovi šešta iš kairės. Tysliavos, Jr. nuotrauka

kimo smūgiams nepasiduoti ir nenuleisti rankų. Jis tebebuvo švytintis ir nepazįstas svajonimo, kaip ir anuose jaunystės metuose. Man matėsis kryžiuočių apsupta, liepsnojanti Pūnios pilis. — Tai paveikslas, išsi-

neštas iš mokyklos suolo. Jis kabėjo ten žemiau kryžiaus, ant medinės sienos, kurios tarpurščiuose tebekyžojo parudusios sąmanos. Pilis sudegė. Supuvo ir kaulai tų, kurie ją puolė, bet Margio neprarijo liepsnos. Aš tenorėjau turėti Pilėnų užsispyrimą. Tokie buvo žintai vyrų. Jų apstu iš visos Lietuvos. Kiti jau kovėsi, gindami savo sodybas užfrontėje. Benzino buteliais deginę tankus, iš užpakalio slinkę su durtuvais...

Mūsų buvo daug, tik... tuščiom rankom.

— Kodėl jie neduoda ginklų? Sunkiųjų ginklų? — nerimo vyrai.

Senieji pasakojo, kaip jie ten rytuose vienais lautuveliais turėję stoti prieš žarvuočius. Ar ir čia tas pats būsią?

Vadas kramtė lūpas, klausydamas savo kareivių.

— Nors būtų pusė to, kas laisvės metais, — su kartėliu sakydavo jis, — Lietuva bežiūrint būtų svari...

Pamažu visas ėjo rudenio, o gal jau ir visai buvo ruduo. Tolumoje už upės, kaip karštinčiai, nuleidę galvas, snaudė pageltę laukai. Ir miškų žalumas kažkur buvo dingęs; net saulės spinduliai atrodė prigesę, išblėsq, kaip ir dangaus žydrumas išblankęs, praskydgęs. Po vienos stiprios nakties, atraukusios žemę baltu šerkšnu mūsų apkasus užkrito lapai. Dabar pro apmogintas medžių šakas ilgomis virtinėmis pietų

kryptimi plasnojo paukščiai, dažnai svečiai pasidarė lietūs ir vėjai.

Mes dar vis tebesiraitėme drėgnuose apkasuose, čia pat. (Bus daugiau)

Arlington RESTAURANT

LIETUVIŠKAS MAISTAS

COCKTAIL LOUNGE, DINING, DANCING, CATERING HALL FOR ALL OCCASIONS

385 ARLINGTON AVENUE at HALE AVENUE. Under BMT Jamaica Line - Norwood Avenue Station. Phone: TAYlor 7-9842 ONA ir JONAS VALAIČIAI

REPUBLIC Wine & Liquor Store

MARIJONA IR JURGIS JOKUBAICIAI

322 UNION AVENUE BROOKLYN 11, N. Y. Tel. EVergreen 7-2089

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISIUNAI

Įvairiausios rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai. Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y. Telefonas: Virginia 3-3544

Dorion & MFG'S OUTLET STORES, INC.

Mūsų krautuvelyje gausite viską kas tik reikalinga artimiesiems Tėvynėje pradžiuginti:

vilnonės, silkinės ir kitokios medžiagos žemesnėmis kainomis, negu kitur. Be to, medžiagos namų papuošimui: fiberglas ir kt.

148-09 JAMAICA AVENUE JAMAICA 35, N. Y. (išlipi Sutphin Blvd. stotyje) Tel. AXtel 7-6082

Vienybės skaitytojai perkantieji medžiagas siuntiniams į Lietuvą gauna 10% nuolaidą.

Three Joe's Service Station, Inc.

Trys Juozai - visi trys lietuviai - rūpestingai, sąžiningai ir pigiau patarnaus jums, jei tik jūsų automobiliui reikalingas bet koks - didelis ar mažas - pataisymas.

COMPLETE AUTOMOTIVE REPAIRS

85-42 WOODHAVEN BLVD. WOODHAVEN, N. Y. (86th Avenue kampas, prie Jamaica Avenue) Telefonas Virginia 6-9683

JOE & JOHN FRIENDLY SERVICE

JONAS KARPUS JUOZAS KAZLAS Savininkai

- SUNOCO -

Tel. APplegate 7-9515 GAS - OIL - TIRES BATTERIES

A to Z LUBRICATION 588 Jamaica Avenue BROOKLYN 8, N. Y. Highland Place kampas

BANGA TELEVISION

V. ZELENIS SAVININKAS

34-23 FULTON STREET

BROOKLYN 8, N. U.

PARDUODAMA SU NUOLAIDA: televizija, radijas, HI-FI fonografai (tape recorders), oro vėsintuvai, langams ventiliatoriai, dulkių siurbliai. 40% NUOLAIDA VOKIŠKIEMS HI-FI.

TAISOMA TELEVIZIJA, RADIJAS, HI-FI.

Darbo valandos kasdien iki 7 v. v.

Tel. AP 7-0349

Al's T. V. Service

ALBERT J. MISIUNAS, Savininkas

TAISOMA TELEVIZIJA, RADIJAS IR HI - FI Darbas garantuotas

Prilimama iki 10 v. v.

101-23 112th Street

RICHMOND HILL 19, N. Y.

Telefonas Virginia 6-6895

ANTANO IR ONOS KAUNŲ

MAISTO KRAUTUVĖ

Pristatomas geriausias maistas į namus, taip pat parengimams bei baliams, tik reikia paskambinti: ULster 8-7821 arba EVergreen 4-5233

52 HUDSON AVENUE

BROOKLYN 1, N. Y.

Norintieji įsigyti skanių lietuviškų produktų, LIETUVIŠKOS DUONOS, LIETUVIŠKŲ SŪRIŲ, LIETUVIŠKŲ DEŠRŲ IR SKILANDŽIŲ

kreipiasi į jų gamybos generalinį atstovą:

PETRĄ LISAUSKĄ

64-09 CLINTON AVENUE, MASPETH, N. Y.

Tel. TW 4-8087

KLAUSKITE PATYS SAVES

I žemiau pateiktus klausimus jums atsakys firma, kuriai rūpi geras pataravimas prieš jums siunčiant

DOVANŲ PAKETUS Į U.S.S.R.

1. Ar firma yra patikima?
2. Ar yra tai įrodžiusi?
3. Ar ji rūpestingai supakuoja, išsiunčia ir paruošia visus reikiamus dokumentus?
4. Ar ji naudoja geriausias įpakavimui dėžes?
5. Ar ištikro ši firma dirba daugiau, kaip 25 metus?
6. Ar ji yra oficialiai patvirtinta?

Atsakymas bus TAIP i visus aukščiau pateiktus klausimus, jeigu jūs savo dovanų paketus siųsite per bet kurį iš skyrių:

GLOBE PARCEL SERVICE, Inc.

716 Walnut St. PHILADELPHIA 6, PA. WALnut 5-3455	1991 Broadway NEW YORK 23, N. Y. LYceum 5-0900	263 Market St. NEWARK 2, N. J. MARket 3-1968
4102 Archer Ave. CHICAGO 32, ILL. FRontier 6-6399	6446 Michigan Ave. DETROIT 10, MICH. TASHmoo 5-7560	390 W. Broadway S. BOSTON 27, MASS. ANDrew 8-8764
1313 Addison Rd. Superior Ave. & 71 St. CLEVELAND 3, OHIO UTah 1-0007	683 Hudson Ave. ROCHESTER 21, N. Y. BAker 5-5923	346 Third Ave. PITTSBURG 22, PA. GRant 1-3712

SIŪSKITE JUSŲ PAKETUS TUOJAU MUMS
MES JUOS IŠSIŪSIME GREIČIAU

Traun's

BARAS IR RESTORANAS
AUGUST TRAUN - Savininkas

N. E. cor. 7th ir Dauphin Street, PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 9-9352

L Aidotuviių Direktoriai

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEWey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POplar 5-4110

Laidotuviių Direktoriai

JUOZAS GARŠVA

231 BEDFORD AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVERgreen 8-9770

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYCIA LAIDOTUVEMS Tel. EVERgreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

MATHEW P. BALLAS ALB. BALTRUNAS-BALTON
Direktorius Reikalų Vedėjas
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STAgg 2-5043

ROGERS FUNERAL HOME

P. RADZEVIČIUS, Direktorius
410 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
Tel. STAgg 2-4409

FORGIONE FUNERAL HOME

ANTHONY FÓRGIONE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIUS
9 STAGG STREET BROOKLYN 6, N. Y.
Vėsinamos Kopyčios Tel. EV 8-8331 ir EV 7-3293

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA
AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

FLORIDA

Florida miela,
Florida saulėta,
Bet ji būna ir sužlugus
Ir labai skylėta.

Debesys plankia,
Ir lietus vis pilia.
Ir vanduo nespėja bėgti,
Kol suranda skylę.

Škaisti dienele
Į pajūrį kviečia.
O dangus vistiek skylėtas,
Kad ir saulė šviečia.

Svieski, saulute!
Lietus nusibodo.
Bet saulutė, ta kvallutė,
Vien tik špygą rodo.

K. B. Kraučionas

Augustas ir Ella Abrolaičiai, praeitą antradienį iš New Yorko uosto Queen Mary laivu išplaukė ilgesnei kelionei po Europą. Kaip jau Vienybėje buvo pranešta, Juozas ir Ona Garoliai savo rezidencijoje, Berona, N. J., neseniai buvo surengę Abrolaičiams išleistuves, kuriose dalyvavo 35 žymesni New Jersey lietuviai.

IŠNUOMOJAMAS gražus keturių kambarių butas - arti susisiekimo linijos. Kreiptis: J. VITKUS, 227 Richmond St., Brooklyn 8, N. Y.

LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS Brooklyne savo patalpose nori įrengti valgyklą, kurios koacėsijas labai geromis sąlygomis siūlo privačiam asmeniui. Gera proga išvystyti pelningą biznį. Dėl smulkmenų kreiptis į Piliečių Klubo vedėją KOSTĄ VAITAITI, 280 Union Ave., Brooklyn 11, N. Y. Tel. EV 4-9672.

JOHN BALTAUONIS
FRANKFORD AVENUE

Cafe

1700 Frankford Avenue
PHILADELPHIA, PA.

LIETUVIŲ VADOVAUJAMA ISTEIGTA 1924 M.

Schuyler Savings & Loan Association

24 DAVIS AVENUE KEARNY, N. J.
Atdara kasdien, išskyrus šeštad., kvėntadienius, nuo 9 v. r. iki 3 val. p. p. Penktadienių vakarais nuo 6 iki 8:30 v. v.
KAPITALAS \$1,860,000 MOKAMA 3¼%
Aprausta iki 10,000 Telefonas WY 1-7260

DIDZIULIS, NUOTAikingas, TRADICINIS
"LIETUVOS ATSIMINIMŲ"

RADIJO PIKNIKAS

rengiamas NEW JERSEY LIETUVIAMS, įvyks

Sekmadienį, 1959 m. Rugsėjo (September) 13 d.

gražiam ir erdviame ROYAL GARDENS PARKE IR SALEJE

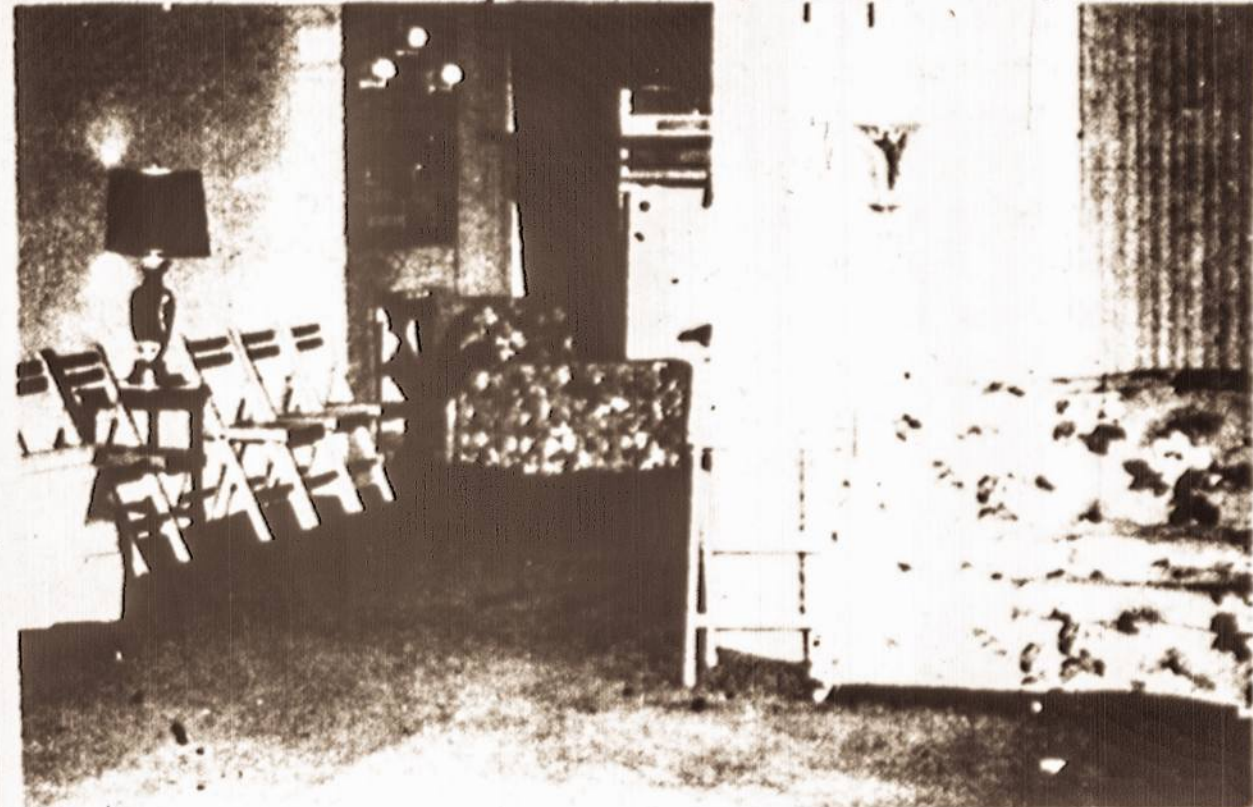
990 E. Hazelwood Ave. Rahway, N. J.

Pikniko pradžia 1:00 val. p.p. Sokiai nuo 4:00 val. p.p. iki 10-tos val. nakties
Veiks gausus bufetas Įėjimas — \$1.00

- Programoje:
- "Rūtos" Ansamblio Choras ir Tautinių Sokių Grupė
  - Lietuvaitės gražuolės rinkimas išrinkti "Miss Lithuania, 1959"
  - Bendras visų svečių sudainavimas
  - Sokimo kontestai:
  - Išlaimėjimai ir kitokios įvairenybės

Piknikas įvyks bet kokiam orui esant! — Visus Maloniai Kviečiame!

AUGUST P. GUSTAS, Inc. Laidotuviių direktorius

354 MARCY AVENUE
BROOKLYN, N. Y.

Telefonas:
EVERgreen 7-4774

Naujai įrengtos kopyčios yra vos 2 bloka! nuo Broadway. Pasiėkina važiuojant BMT, INS trankiniais ir autobusais.

Daug vietos automobiliams pasistatyti

VIENYBĖ

Dr. M. J. Vinikas, SLA sekretorius, šią savaitę lankėsi Bostone, kur įvyko SLA antrojo apskričio veikėjų pasitarimas.

Dr. E. Noakas, New Yorko Lietuvių Tarybos pirmininkas, išvyko su šeima dviems savaitėms atostogų į Michigan valstybę. Visais Tarybos reikalais kreiptis į inž. A. Varną, tel. FLushing 3-1436.

S. J. Gudas, Jieva Trečioji kienė ir Julius Paknis siunčia linkėjimus iš Atlantic City.

Zosė Vitaitienė buvo nvykusi į Chicago aplankyti savo sergančios motinos ir sesers.

Jonas Simėnas su žmona Paulina pereitą sekmadienį savo rezidencijoje, Scarsdale, N. Y., gausiam būriui draugų dalyvaujant, paminėjo savo vedybų 30 metų sukaktį.

Jonas Leonas, mūsų bendradarbis Clevelande, atostogų metu lankėsi New Yorke ir Chicagoje. Lankydamasis New Yorke, Leonas buvo užsukęs ir į Vienybės redakciją.

V. Bražėnas, žinomas feljetonistas, pakviestas vesti Bendruomenės linksmavakario programą, rugsėjo 12 d., Apriškimo parapijos salėje, Brooklyne.

Annabella Root, mūsų skaitytoja Floridoje, šiuo metu atvyko į New Yorką stebėti teniso rungtynes, vykstančias Forest Hills, N. Y. Ta proga viešnia aplankė ir savo artimus draugus, Alice ir Stepą Karveliūsius, Brooklyne.

Irena Pacevičiūtė, baigusi Meno Mokyklą Kaune ir Meno Akademiją Vienoje, turi spalvotai nukopijavusi Aušros Vartų ir kitų Lietuvos madonų paveikslus, be to, šv. Kazimiero (Carlo Dolci) paveikslą. Taip pat galima užsakyti meniškai nupieštą Vytį. Su užsakymais kreiptis: Irena Pacevičiūtė, Via Laura Mantegazza 20, Roma, Italia.

SLA JAUNIMO IŠVYKA

SLA apimtyje veikiantieji jaunuoliai per savo Jaunuolių Komisiją rugsėjo 6 d. Lindbergh Parke (New Jersey) rengia didelį lietuvių visuomenės išvažiavimą ir veikėjų susitikimą gamtoje. Dalyvaus eilė žymesniųjų New Yorko ir artimų vietovių veikėjų. Šiame piknike susitiks SLA Pildomosios Tarybos nariai su visuomene. Tai reta proga pabūti gražioje gamtoje, pasižmonėti, pasiilinsinti ir palaikyti gražias jaunimo pastangas veikti savo visuomenėje.

Nuo Lietuvių Pil. Klubo, 280 Union Ave., Brooklyne, autobusas į pikniką išeis sekmadienį 12 valandą. Gros orkestras, numatoma įdomi programa. Automobiliais važiuojant, Lindbergh Parkas paskiriamas Socamac keliu. Tai yra W. Haledon, N. J., netoli Patersono.

A. Valeška, Notre Dame Universiteto religinio meno bei literatūros parodoje turėjo išstatęs labai turtingą vitražų ir kitų savo kūrinių rinkinį. Paroda buvo nuo rugpjūčio 23 iki 30.

Ruth Cheleden, žinomų Philadelphia bankininkų, Onos ir Charles Cheledinų duktė, rugsėjo 19 d. susituokia su Charles Kerber III. Ruth Cheleden yra baigusi meno studijas Rosemount College Pensilvanijoje. Jos būsimasis vyras, baigęs Villanova Universitetą, dirba Missiles Departmente, Washington. Jaunavedžiai apsigyvens Hyattsville, Md.

Kurt Kuhlmann, anksčiau su žmona, buvusia Marija Tubelyte, gyvenęs New Yorke, išrinktas Industrial Air Products bendrovės viceprezidentu, Portland, Oregon.

Prof. K. Pakštas neseniai susituokė su J. Markevičiūte-Narutavičiene, žinoma rašytoja. Jungtuvės įvyko Miami, Floridoje.

J. Mačiulis, keletą metų New Yorke, netoli Columbus Circle turėjo pelningą užieigos biznį, bet šiomis dienomis iš jo pasitraukė. Mat, toje miesto dalyje dabar bus statomi Metropolitan Operos rūmai. Mačiulis, kuris su šeima gyvena Brooklyne, kurį laiką žada pabūti be biznio, pailsėti.

Tadas Alinskas ir jo žmona Renata rugpjūčio 24 d. susilaukė antrąjį sūnų, kuriam duotas Rimo vardas.

Nauja LSK vadovybė

Rugpjūčio 29 d. įvykusiame visuotiniame LSK narių susirinkime išrinkta nauja klubo valdyba: Albertas Kynastas, pirmininkas; Vytautas Beleckas ir Vytautas Valaitis, vice pirmininkai; Saulius Remeza, sekretorius; Vytautas Veršelis, išdėininkas; Juozas Juodis, finansų sekretorius; Petras Bielskus, Andrius Giedrys ir Alfonsas Rīdikas, kasininkai. Klubą liečiančiais reikalais kreipiamasi į S. Remezą, 47 Van Siclen Ave., Brooklyn 7, N. Y. Telefonas MI 7-6189.

Praėjusį sekmadienį LSK — Pfalzer S.C. futbolo rungtynės neįvyko dėl karščių.

Sekančios rungtynės numatomos rugsėjo 13 d. Jauniai, rezervinė ir pirmoji komanda žais New Farmer's Oval aikštėje prieš Greek American S.C., berniukų komanda vykta pas ukrainiečius žaisti naujos aikštės atidarymo proga.

Piketuos Nikitą

New Yorko Lietuvių Taryba ir pirmoji apeliacinė Lietuvių Studentų Sąjungos grupė piketuos Nikitą Chruščiovą jo lankymosi New Yorke metu. Tų grupių pastangas remia visa lietuvių politinė vadovybė: ALT, LFB, LNT ir Vlikas.

Eglė Zilionytė, atstovavusi lietuvius Hudsono 350 metų sukakties minėjimo iškilmėse, įvykusios rugsėjo 1, New Yorke.

Mazosios tautybės prieš Chruščiovą

Rugs. 20 d. Carnegie Hall New Yorke šaukiamas masinis mažųjų tautybių susirinkimas Chruščiovo melams atremti. Chruščiovas jau bus buvęs Amerikoje 5 dienas, jau bus kalbėjęs Jungtinėms Tautoms, bus jau pasisakęs apie savo misijos tikslus. Rytų ir Centro Europos Kilmės Amerikiečių Konferencija su Pavergtų Tautų Amerikiečių Draugų draugija kviečia visuomenę šiame susirinkime dalyvauti. Susirinkimo šūkis: "Dabar mes atsakome Chruščioviui."

Rytų ir Centro Europos Kilmės Amerikiečių Konferencija taipgi dalyvauja Freedom House masiniame susirinkime, rugs. 10 d. 5:30 val. vakare. Visuomenė kviečiama susirinkti ties Freedom House, 20 W. 40 Street

New Yorke. Susirinkimas vyks gatvėje. Kalbės žymūs amerikiečiai. Čia pasisakysime, ko mes reikalaujame iš Chruščiovo.

Amerikos Lietuvių Taryba yra Konferencijos narys. New Yorko Liet. Taryba prisidėjo pinigais prie rugs. 20 d. ruošiamo susirinkimo.

Lietuviai studentai su kitomis tautybėmis piketuos Jungtinių Tautų rūmus, kada ten kalbės Chruščiovas — rugs. 18 d. Lietuviai studentai rinks parašus prie bažnyčių peticijai prez. Eisenhoweriui.

Povilas Dargis, SLA prezidentas, organizacijos reikalais lankėsi New Yorke ir paskiau, su sekretorium dr. Viniku, išvyko į Bostoną.

VIRŠUJE: Hudsono 350 metų sukakties iškilmėse, Estijos, Lietuvos ir Latvijos atstovai: (iš k.) pasiuntinys Kaiv, Aili Paal, konsulas V. Stašinskas, Eglė Zilionytė, Stankevič ir Vella Tobis.

J. Tysliavos Jr. nuotraukos.

S. VITAIČIO MIRTIES 5 METŲ SUKAKTIS

Rugsėjo 4 d. sueina penkeri metai, kai mirė Stasys E. Vitaitis, ilgametis Tėvynės redaktorius ir Amerikos lietuvių visuomenės veikėjas. Buvo artimas Vienybės bendradarbis ir kurį laiką net jos redaktorius. S. E. Vitaitis, be žurnalistinio bei publicistinio darbo, taip pat yra parašęs romaną "Gyvenimo dumble" ir kitus beletristinius dalykus. Buvo sandariečių sąjūdžio pionierius, nes savo laiku, su K. Jurgeliūnu ir kitais, Bostone tvarkė pirmojo jų laikraščio Ateities reikalus. Prieš karą buvo nvykęs aplankyti Lietuvą ir dalyvavo pirmame Pasaulio Lietuvių Seime atstovaudamas SLA. Velionis beveik iki paskutinės savo gyvenimo dienos dirbo SLA centre.

Atsikėlė į New Yorką

Iki šiol gyvenę Chicagoje Salomėja ir Vytautas Valiukai atsikėlė į New Yorką, tuo būdu praturtindami vietos lietuvių koloniją. Mat, Salomėja Valiukienė yra žinoma solistė, dainavusi Lietuvoje, Vokietijoje ir Amerikoje, o Vytautas Valiukas yra buvęs Kauno teatro artistas. Inž. Vyt. Valiukas dirba vienoje White Plains kompanijoje, o Salomėja Valiukienė Columbus universitete studijuoja bibliotekos mokslų studijas. Valiukai yra Vienybės skaitytojai.

J. Audėnas, H. Blazas ir J. Jaks-Tyris iš New Yorko vyksta į Valstiečių Liaudininkų Sąjungos suvažiavimą, kuris bus Darbo Dienos savaitgalį, rugsėjo 6 ir 7 Clevelande. Suvažiavime kalbės Lietuvos Konsulas dr. Petras Daužvardis ir kiti svečiai.

Paraginkite savo draugus užsiprenumeruoti Vienybę.